

BUSINESS CONSULTING INSTITUTE

STUDIU

PRIVIND BUGETUL

MUNICIPIULUI CHIȘINĂU

Document elaborat în cadrul
Planului Urbanistic General al or. Chișinău
Autor: dr. Corneliu GUȚU

Chișinău 2007

CUPRINS:

1. VENITURILE BUGETULUI MUNICIPIULUI.....	3
1.1 FINANȚELE MUNICIPALE - PREZENTARE GENERALĂ	3
1.2 VENITURILE BUGETARE	5
1.3 VENITURILE PROPRII	7
1.4 TRANSFERURILE DE LA BUGETUL DE STAT	11
1.5 GESTIONAREA PROPRIETĂȚII MUNICIPALE	11
2 CADRUL DE CHELTUIELI PUBLICE MUNICIPALE.....	12
2.1 CHELTUIELI BUGETARE MUNICIPALE.....	12
2.2 CONTROLUL ȘI MONITORIZAREA CATEGORIILOR PRINCIPALE DE CHELTUIELI	15
2.3 FINANȚAREA CHELTUIELILOR CAPITALE	16
2.4 DATORIA PUBLICĂ A MUNICIPIULUI CHIȘINĂU	18
3 BUGETELE UTA DIN COMPONENTA MUNICIPIULUI.....	22
3.1 BUGETELE ORAȘELOR DIN COMPONENTA MUNICIPIULUI	23
3.2 BUGETELE COMUNELOR DIN COMPONENTA MUNICIPIULUI.....	25
4 ANALIZA SWOT A BUGETULUI MUNICIPIULUI.....	27
ANEXELE	29

1. Veniturile bugetului municipiului

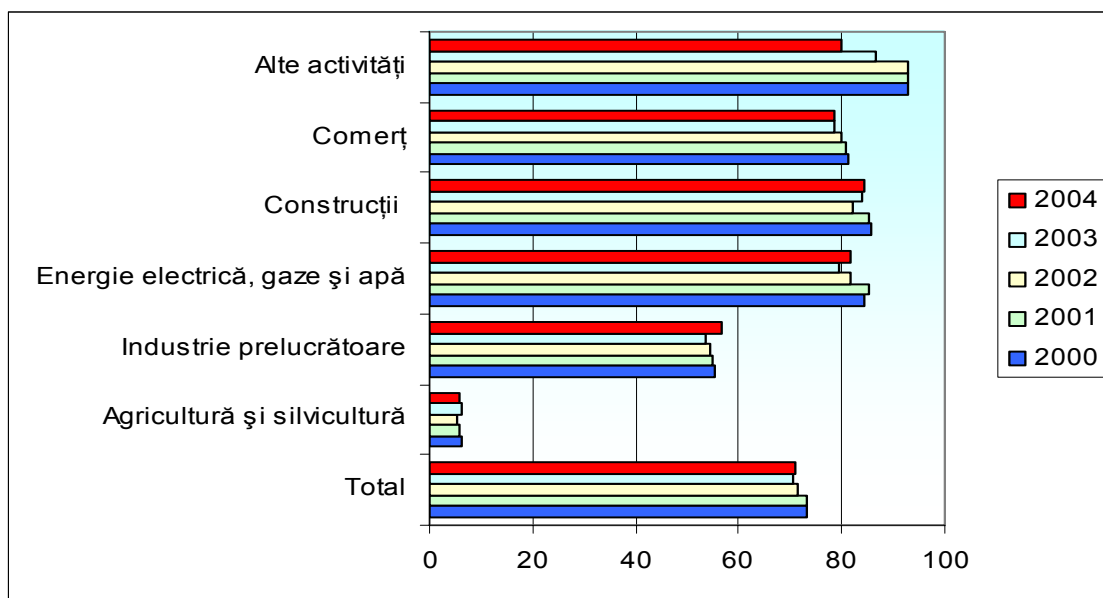
1.1 Finanțele municipale - prezentare generală

Importanța finanțelor municipale din diverse aspecte este deosebită. Aceasta, alături de altele, se explică prin faptul, că în funcție de situația financiară sunt sau pot sau respectiv nu pot fi soluționate oricare alte aspecte ale vieții cotidiene ale municipiului, probleme economice și/sau speciale. Dacă unele domenii economice (agricultura, construcțiile etc.) pot avea un caracter sezonier pronunțat, cu anumite variații de intensitate în timp, fluxurile financiare poartă, în principiu, un caracter continuu. Eventualele perturbări în funcționarea acestui sistem pot avea consecințe deosebit de grave. Finanțele municipale sunt în ultimă instanță începutul și sfârșitul proceselor socio-economice și circuitului economic din municipiu. Deci de “sănătatea” finanțelor municipale în ultimă instanță depinde oricare altă derivată socio-economică.

Rolul municipiului Chișinău este determinant în absolut toate sferele de activitate, inclusiv în cel financiar al țării. De situația financiară a municipiului în măsură decisivă depinde și situația finanțelor naționale. Aceasta se explică prin următoarele.

1. Aportul agenților economici mun. Chișinău în asigurarea dezvoltării economice a R.Moldova este semnificativ, în totalul vânzărilor ponderea mun. Chișinău în anul 2004 a constituit 70,8% față de 73,1% în anul 2000. Aportul municipiului în formarea fondurilor bugetare ale R.Moldova depășește constant în ultimii ani cota de 50 %. Cu toate că ultimii ani se înregistrează o diminuare a acestui aport, rolul determinant al municipiului în formarea veniturilor bugetului consolidat național este semnificativ.

Figura 1-1 Ponderea agenților economici din mun. Chișinău în vânzările totale în anii 2000-2004

Sursa: calculele autorului după datele Biroului Național de statistică și Direcției Generale Finanțe

Diminuarea relativă a ponderii municipiului Chișinău în totalurile pe sectoarele economiei reale pe termen mediu și lung poate fi explicată prin relansarea activității economice în raioanele țării. Implementarea Programelor guvernamentale aprobate în teritoriu va avea ca consecință creșterea mai accentuată a indicilor socio-economici ale raioanelor țării. Creșterea pentru municipiul Chișinău, însă va fi mai lentă și de aceea cota municipiului se va micșora relativ.

Dacă analizăm ponderea veniturilor și cheltuielilor bugetului municipal în veniturile și cheltuielile cumulative ale bugetului național și UAT, putem constata că ponderea municipiului este în descreșterea continuă.

Tabelul 1-1 Evoluția cadrului financiar național și al municipiului, 2003-2006

		2003	2004	2005	2006 (aprobat)
Produsul intern brut nominal	mln. lei	27619	32032	36755	44200
Veniturile bugetului de stat și UAT	mln. lei	7438	8504	11107	11762
Veniturile globale ale bugetului municipiului	mln. lei	993	1043	1303	1226
Cheltuielile bugetului de stat și UAT	mln. lei	6962	7546	9143	10447
Cheltuielile bugetului municipiului	mln. lei	971	1049	1298	1189
Ponderea veniturilor bugetului municipiului în PIB	%	3,6	3,3	3,5	2,8
Ponderea cheltuielilor bugetului municipiului în PIB	%	3,5	3,3	3,5	2,7
Ponderea veniturilor bugetului municipiului în veniturile bugetului de stat și UAT	%	13,4	12,3	11,7	10,4
Ponderea cheltuielilor bugetului municipiului în cheltuielile bugetului de stat și UAT (%)	%	13,9	13,9	14,2	11,4

Sursa: calculele autorului după datele Biroului Național de statistică și Direcției Generale Finanțe

2. Activitatea economică a municipiului este relativ mai stabilă (atât pe parcursul anului, cât și pentru o perioadă medie), decât a oricărei altei entități teritoriale. Această stabilitate municipiul o va menține și pe termen lung.

3. Până în prezent municipiul Chișinău rămâne cel mai atractiv teritoriu al R.Moldova sub aspect economico-financiar și din punct de vedere internațional, având statutul de capitală. Menționăm faptul că în municipiu sunt amplasate nu numai toate instituțiile publice centrale (Președinția, Parlamentul, Guvernul, Ministerele, Departamentele, Agențiile, etc.), dar și principalele instituții academice și de învățământ cu toată infrastructura respectivă, sistemul bancar (amplasat aici în proporție de peste 90% din totalul sistemului bancar). Afară de aceasta în municipiu sunt amplasate ambasadele altor state și reprezentanțele structurilor internaționale – Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional, PNUD, UNESCO, etc.

Administrarea fluxurilor financiare la nivel municipal este funcția exercitată de trei instituții, din care doar una este descentralizată – Direcția generală finanțe. Alte două instituții – Trezoreria municipală și Inspectoratul fiscal municipal – sunt organe desconcentrate. Dubla subordonare a structurilor desconcentrate generează particularități și probleme nedorite în colaborarea instituțiilor vizate și constituie o lacună a procesului de colectare a impozitelor și taxelor în raza municipiului, și respectiv în executarea veniturilor bugetului municipiului.

Sistemul finanțelor publice ale municipiului Chișinău este partea integrantă al sistemului finanțelor publice locale, reglementat de un cadru general legislativ-normativ. Actele legislativ-normative generale conțin prevederi speciale referitor la organizarea și funcționarea autorităților municipale.

- Legea nr.847-XIII din 24 mai 1996 privind sistemul bugetar și procesul bugetar
- Legea nr.397-XV din 16 octombrie 2003 privind finanțele publice locale
- Legea nr.489-XIV din 8 iulie 2003 privind sistemul public de asigurări sociale
- Legea nr.1585-XIII din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală
- Legea nr.1593-XV din 26 decembrie 2002 Cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală

Suplimentar, sistemul finanțelor publice municipale este reglementat și de prevederile Legii privind statutul municipiului Chișinău.

Referitor la impactul cadrului legislativ este necesar de menționat faptul că în Republica Moldova ca și în majoritatea statelor în perioada de tranziție cadrul legislativ-normativ la etapa inițială se adoptă cu unele lacune și imperfecțiuni, care cu timpul este supus unor modificării și îmbunătățirii permanente. O astfel de „tradiție” este valabilă și referitor la cadrul legal existent care reglementează sistemul finanțele publice locale din Republica Moldova. Astfel, în sesiunea recentă, Parlamentul va examina un pachet din 3 proiecte de legi care vizează direct funcționarea sistemului finanțelor publice locale.¹ Adoptarea acestor legi va permite după părerea autorilor proiectelor legislative să elimine imperfecțiunile existente din cadrul legislativ existent. După adoptarea lor, evident, că activitatea administrației publice a municipiului Chișinău și sistemul finanțelor publice municipale va suferi schimbări majore.

Ca instrument tradițional de prognozare a veniturilor și cheltuielilor, bugetul municipiului este operabil pentru controlul operațiunilor financiare efectuate pentru o perioadă de timp în cadrul administrației publice municipale.

Veniturile și cheltuielile bugetului municipiului se sistematizează în baza unui sistem unic de clasificare bugetară. De menționat faptul că după părerea specialiștilor din domeniu este oportună revizuirea și aprobarea unei noi clasificări bugetare în scopul ajustării ei la standardele și cerințele UE.

Elaborarea bugetului municipal se efectuează conform Legii privind finanțele publice locale și a metodologiei elaborate de Ministerul Finanțelor. În fiecare an, procesul bugetar începe cu remiterea principiilor de bază ale politicii statului în domeniul veniturilor și cheltuielilor bugetare la adresa autorităților locale.

Referitor la relațiile cu Ministerul Finanțelor trebuie de menționat faptul că conform legislației în vigoare, analiza proiectului bugetului municipiului Chișinău de către Direcțiile respective ale Ministerului Finanțelor are caracter consultativ. Dar Ministerul Finanțelor, în conformitate cu prevederile art. 19 din Legea privind finanțele publice locale, poate cere de la Primarul General și Consiliul municipal modificarea proiectului de buget în cazul în care acestea contravin prevederilor legislației în vigoare, principiilor politicii bugetar-fiscale a statului sau unor prevederi specifice din cadrul legii bugetului pentru anul respectiv.

1.2 Veniturile bugetare

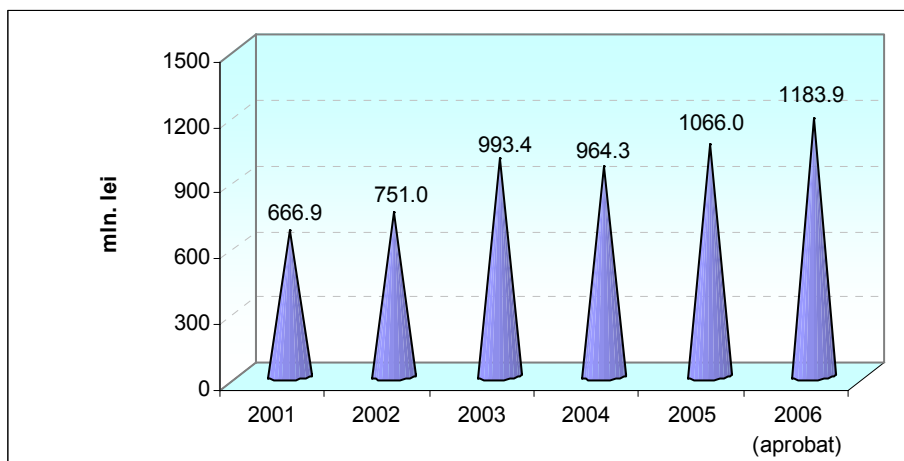
În conformitate cu prevederile art. 4 din Legea privind finanțele publice locale, veniturile bugetului municipiului Chișinău sunt constituite din:

- venituri proprii;
- defalcările de la veniturile regularizatorii;
- transferurile din fondul de susținere financiară a teritoriilor, transferuri cu destinație specială, precum și alte mijloace transmise pe parcursul anului bugetar;
- mijloace speciale;
- fonduri speciale.

Analiza efectuată ne permite să constatăm că în perioada 2001-2005, volumul veniturilor de bază ale bugetului municipiului Chișinău au avut o tendință de creștere constantă în termeni nominali.

¹ Proiectele de lege privind descentralizarea administrativă, privind administrația publică locală (noua redacție) și cu privire la modificarea legii privind finanțele publice locale.

Figura 1-2 Tendința veniturilor de bază a bugetului municipiului, 2001-2006

Sursa: calculele autorului după datele Direcției Generale Finanțe

Tabela prezintă structura veniturilor bugetare municipale și ponderile capitolelor principale de venituri în totalul lor în perioada 2003-2005.

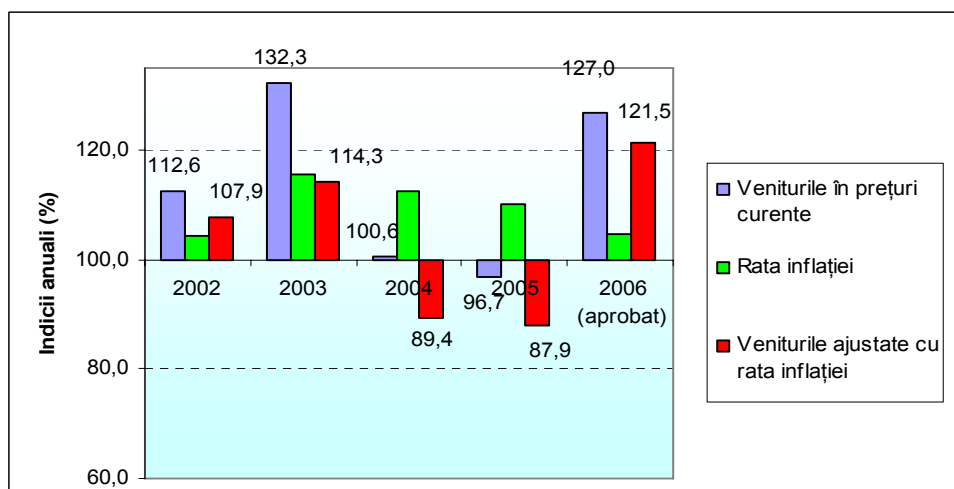
Tabelul 1-2 Structura veniturilor bugetare, 2003 – 2005 (%)

	2003	2004	2005	2006 (aprobat)
Venituri proprii	62,4	70,9	63,9	71,8
Defalcări de la venituri regularizatorii	31,6	24,9	22,0	28,1
Transferuri	5,9	4,2	14,1	0,1

Sursa: calculele autorului după datele Direcției Generale Finanțe

Cele mai importante venituri sunt veniturile proprii, inclusiv impozitele și taxele locale, mijloacele speciale și venituri din capital. Aceste venituri proprii au asigurat în perioada analizată 62,4 – 70,9% din totalul veniturilor bugetare. Devierile anuale înregistrate pentru fiecare componentă a veniturilor bugetare au fost cauzate în mare măsură de schimbările și modificările operate în cadrul legislativ și normativ, în special referitor la veniturile regularizatorii.

Figura 1-3 Veniturile bugetului municipiului ajustate cu rata inflației în 2002-2006

Sursa: calculele autorului după datele Direcției Generale Finanțe

De menționat faptul că pentru anul 2006 se prevede o creștere a ponderii veniturilor proprii în totalul veniturilor pentru asigurarea unei autonomii financiare municipale. Defalcările au

înregistrat o tendință de descreștere în perioada analizată și s-au stabilit în la 22% din totalul de venituri în 2005. Transferurile în mod normal constituiau o pondere scăzută în veniturile bugetare, dar în 2005 se pare că a avut loc o creștere semnificativă - de la 5% în 2003 la 14% în 2005. Aceasta se datorează în mare parte creșterii subite a transferurilor destinate activităților curente ale municipiului.

Dacă veniturile nominale ale bugetului municipiului sunt ajustate cu rata inflației, atunci dinamica anuală este mai modestă, dar în anii 2004-2005 se înregistrează chiar o diminuare a veniturilor bugetului municipiului cu 10,6% în 2004 și 12,1% în anul 2005. Această diminuare a veniturilor bugetului în prețuri constante nu a fost compensată nici până în prezent.

1.3 Veniturile proprii

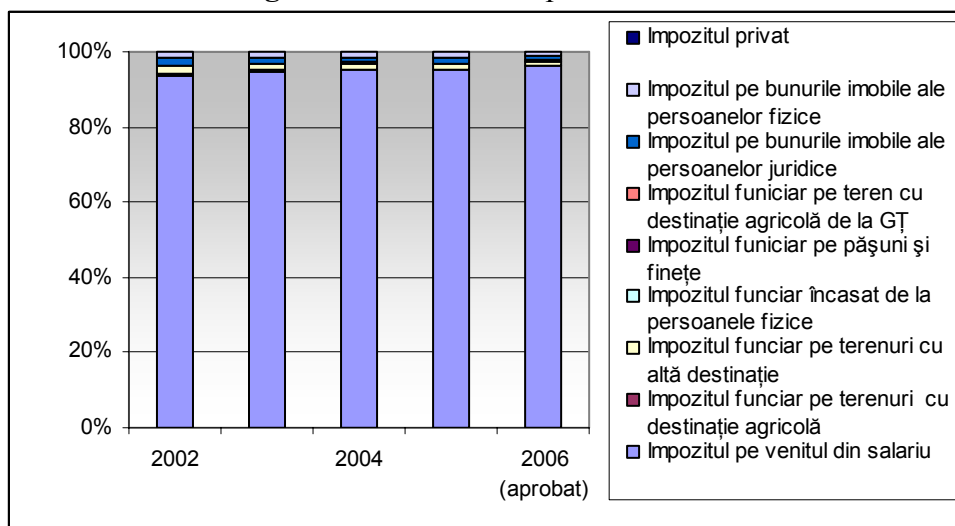
Conform prevederilor Titlului VII al Codului fiscal, aplicate de la 1 ianuarie 2005, veniturile proprii ale bugetului municipal se constituie din taxele locale, alte impozite și încasări. Conform clasificăției bugetare, veniturile proprii ale bugetului municipal se compun din următoarele elemente:

- impozite și taxe locale;
- venituri din operațiunile cu capital;
- mijloace speciale.

Impozitele și taxele locale

Codul fiscal reglementează tipurile de impozite și taxe care pot fi impuse și încasate de autoritățile publice municipale: impozitele pe imobil și diverse terenuri, taxele pentru licență, aprobări și autorizații, de amplasare a publicității, taxa pentru cazare și altele.

Figura 1-4 Structura impozitelor locale

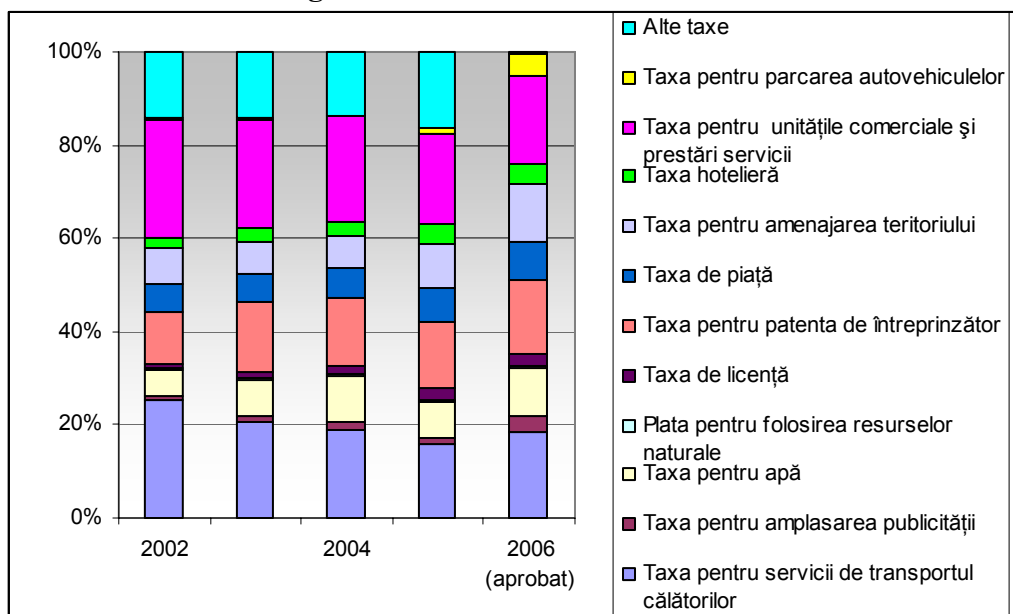
Sursa: calculele autorului după datele Direcției Generale Finanțe

Pentru impozitele și taxele locale legea reglementează anumite plafoane pe care autoritățile publice municipale nu le pot depăși la adoptarea și executarea bugetului. Aceste plafoane maxime și minime, iar după caz suma fixă pentru impozite și taxe locale, sunt stabilite de Codul fiscal, iar autoritățile publice municipale pot stabili nivelul concret al impozitului sau taxei locale în limitele minime și maxime ale prevederilor legale.

Impozitele și taxele locale reprezintă o sursă relativ stabilă de venituri care au înregistrat creșteri de 3-7 % în termeni nominali. De menționat faptul că pe parcursul anilor suma

încasată și ponderea relativă a unor taxe concrete nu corespunde cu potențialul real de colectare le acestor taxe. Printre aceste putem nominaliza taxa pentru parcare a autovehiculelor, dinamica colectării căreia nu corespunde cu creșterea absolută a numărului autovehiculelor și parcarilor neautorizate din municipiu. Diminuarea sumelor absolute și ponderii relativă a taxei pentru servicii de transportul călătorilor în municipiu cu are o justificare economică. Referitor la taxa pentru unitățile comerciale și prestări servicii se pot constata rezerve considerabile.

Figura 1-5 Structura taxelor locale

Sursa: calculele autorului după datele Direcției Generale Finanțe

Referitor la capitolul încasării veniturilor și taxelor locale, constatăm că Consiliul municipal și Direcția Generală Finanțe, alte subdiviziuni ale Consiliului și Primăriei generale nu dispun de autoritate necesară și sunt lipsite de pârghii legale de aplicare a sancțiunilor financiare pentru contribuabilii care nu achită la timp și în măsura cuvenită impozite și taxe locale. Aceste atribuții le dețin numai subdiviziunile teritoriale ale Inspectoratul Fiscal de Stat.

Veniturile din operațiuni de capital

Conform clasificării bugetare, în sistemul veniturilor capitale ale bugetului municipiului sunt incluse:

- vânzările și privatizarea întreprinderilor de stat;
- vânzările stocului locativ de stat;
- vânzările activelor de stat;
- vânzările acțiunilor de stat;
- vânzările terenurilor din proprietate publică și din proprietate municipală.

După ponderea deținută de veniturile din operațiuni de capital de 5-7 % din totalul veniturilor proprii, putem constata discrepanța dintre sumele colectate și potențialul economic real. Din aceste date putem concluziona despre o gestiune necorespunzătoare a proprietății municipale.

Venituri speciale

În conformitate cu art. 1 din Legea finanțelor publice locale, veniturile speciale ale bugetului municipal reprezintă veniturilor tuturor instituțiilor publice, finanțate de la bugetul municipal,

obținute de la efectuarea lucrărilor și prestarea serviciilor contra plată, precum și din donațiile, sponsorizările și alte mijloace bănești întrate legal în posesia instituției.

În sistemul veniturilor bugetului municipal se includ următoarele venituri speciale:

- mijloace speciale ale instituțiilor publice;
- fondurile pentru susținerea unor programe de interes municipal;
- fonduri speciale (veniturile provenite din desfășurarea loteriilor, concursurilor și altor acțiuni organizate de Primăria generală, etc.)

Veniturile speciale au o pondere modestă în totalul veniturilor proprii (circa 5-6%). Aceste tipuri de venituri par a fi imprevizibile și distribuite într-un mod aleatoriu. Conform surselor acestor venituri, ele nu sunt cu adevărat venituri proprii, precum sunt stabilite în clasificarea bugetară.

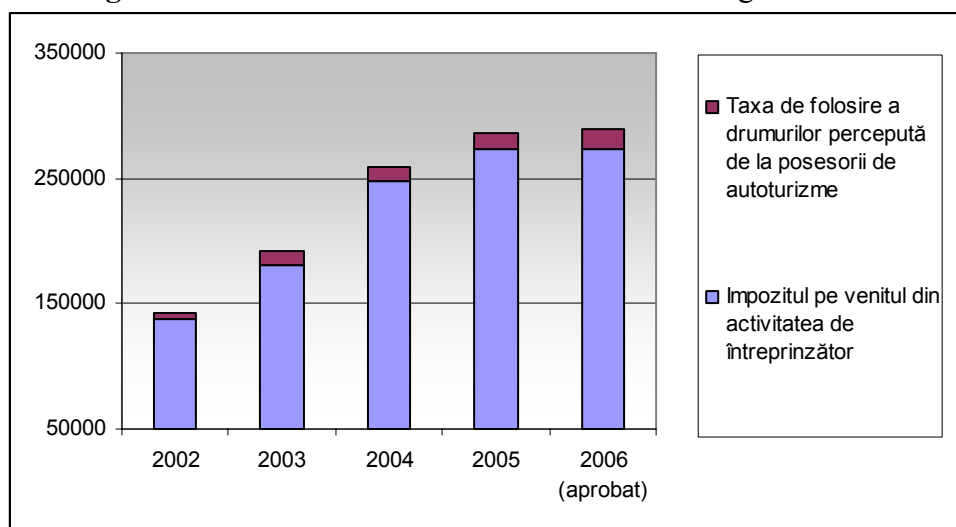
Defalcări de la venituri regularizatoare

În bugetul municipiului se fac defalcări de la următoarele venituri:

- Impozitul pe venitul din activitatea de întreprinzător
- Taxa pentru folosirea drumurilor

Defalcările reprezintă o parte semnificativă în bugetul municipal. Reducerea înregistrată se explică prin eliminarea TVA-ului din lista impozitelor de echilibrare, și în consecință, din bugetul municipal (din 2004). În termeni constanți, reducerea din 2004 a reprezentat 31% și a fost urmată de o creștere de 1% în 2005.

Figura 1-6 Volumul defalcărilor de la veniturile regularizatoare

Sursa: datele Direcției Generale Finanțe

Ratele de încasare

Tabelul arată ratele de încasare calculate pe baza bugetului executat versus cel aprobat.

Tabelul 1-3 Ratele de încasare la cele mai importante categorii de venituri (%)

	2001	2002	2003	2004	2005
1. Impozitul pe venitul din salariu	125,6	100,5	121,3	116,4	106,3
2. Impozitul pe venitul din activitatea de întreprinzător	110,4	88,7	112,6	145,2	113,7
3. Impozitul funciar pe teren. cu destinație agricolă	115,8	100,8	88,6	99,2	56,8
4. Impozitul funciar pe teren cu destinație neagricolă	90,8	85,6	87,1	105,2	112,8
5. Impozitul funciar încasat de la persoanele fizice	93,6	87,4	95,5	100,5	106,8

6.	Impozitul pe bunurile imobile ale persoanelor juridice	74,0	80,2	91,1	105,9	119,6
7.	Impozitul pe bunurile imobile ale persoanelor fizice	106,4	101,1	104,4	120,2	146,5
8.	Impozitul privat	25,6	27,8	62,1	166,9	416,9
9.	Taxa pentru drept.ul de a presta servicii de transport călători	137,7	130,2	116,8	108,2	98,6
10.	Taxa pentru amplasarea publicității (reclamei)	373,8	121,7	122,4	169,8	19,5
11.	Taxa balneară	231,5	244,4	539,2	282,2	548,8
12.	Taxa de folosire a drumurilor percepută de la posesorii de autoturisme	64,4	81,2	98,4	57,5	77,3
13.	Taxa pentru apă	57,8	118,4	122,1	137,0	94,1
14.	Plata pentru folosirea resurselor naturale	326,2	130,6	425,5	417,7	550,1
15.	Taxa de licență p/u practicarea gen de activitate	444,0	143,9	161,3	167,6	228,9
16.	Plata arenzii p/u teren cu destinație agricolă, neagricolă	111,8	160,4	139,5	280,8	156,7
17.	Plata arenzii pentru patrimoniul de stat	136,2	62,5	131,7	145,5	243,4
18.	Taxa pentru patenta de întreprinzător	156,9	157,2	171,1	114,3	107,3
19.	Taxa de stat p/u acțiuni examinate de judecătoria	143,6	138,4	137,5	130,8	118,4
20.	Taxa de piață	128,5	75,8	90,0	146,1	112,3
21.	Taxa pentru amenajarea teritoriului	74,6	71,7	94,4	83,3	130,5
22.	Taxa hotelieră	120,0	112,7	144,2	169,7	115,2
23.	Taxa pentru unitățile comerciale și prestări servicii	129,9	141,1	135,8	141,7	122,8
24.	Taxa pentru dreptul de aplica simbolica locală	359,0	279,1	477,2	105,5	81,9
25.	Taxa pentru parcare a autovehiculelor	24,5	23,2	5,2	...	62,0
26.	Alte încasări	248,8	120,1	538,2	540,1	375,5
27.	Taxa de la posesorii de câini	...	11,3	12,7
28.	Mijloacele speciale ale instituțiilor publice	107,9	114,4	235,2	92,4	142,6
29.	Veniturile din vânzarea apartamentelor către cetățeni	405,3	162,3	253,0	349,9	329,4
30.	Veniturile din vânzarea din fond. de imobile nelocuibile	205,6	88,4	113,8	104,4	149,2
31.	Veniturile din vânzarea terenurilor proprietate publică	216,8	180,6	263,1	307,4	409,3
În total impozite și taxe		138,1	104,5	136,5	125,6	115,8

Sursa: calculele autorului după datele Direcției Generale Finanțe

Analizând aceste date, se pot face următoarele concluzii:

- Municipiul Chișinău a depășit în mod consistent prognozele de venituri (veniturile executate sunt mai mari decât cele aprobate). În timp ce aceasta ar putea pare drept o imagine pozitivă asupra capacităților fiscale ale municipiului, acest fapt ar putea constitui o problemă pentru că reduce utilitatea bugetului ca instrument de planificare și demonstrează un control redus al Primăriei asupra veniturilor sale.
- Municipiul Chișinău mizează pe rectificarea bugetului pe parcursul anului. Pe de o parte, există dorința naturală de a dispune de flexibilitate în efectuarea unor cheltuieli substanțiale, dar Primăria e forțată să aștepte posibilele alocări de la bugetul de stat, care de regulă se efectuează la sfârșitul anului fiscal. Aceasta creează situația în care unele cheltuieli sunt planificate pentru ultimele luni ale anului fiscal, iar în realitate sunt efectuate la începutul următorului an bugetar, generând astfel arierate ascunse (sau plăți amânate până la mobilizarea mai multor resurse).²
- Dat fiind că veniturile nu se încasează de autoritățile municipiului, funcționarii și aleșii municipali ar putea să nu fie conștienți de nivelul real al impozitelor neîncasate (nivelul creanțelor). Astfel, stabilirea ratelor reale de încasare reprezintă o sarcină imposibilă pentru autoritățile municipale. Experiența din alte țări din regiune indică că sumele creanțelor tind să crească semnificativ într-un mediu nu tocmai transparent acolo unde încă nu s-a introdus contabilitatea de angajament (sau contabilitate de angajament modificată).

² Această metodă de bugetare și alocare a cheltuielilor întârzie stingerea arieratelor timp de câteva luni.

1.4 Transferurile de la bugetul de stat

Transferurile surselor financiare de la bugetul de stat includ următoarele categorii:

- transferuri pentru activități curente;
- alocări între bugete locale la diferite niveluri;
- alocări pentru cheltuieli curente;
- alocări pentru cheltuieli capitale;
- transferuri între componentele bugetului de stat și componentele bugetelor UAT.

Aceste venituri par să fie cele mai puțin previzibile. Tendința din anii precedenți arată variații semnificativă de la an la an: în 2004 a fost înregistrată o reducere cu 38 % în comparație cu 2003, urmată de o creștere impresionantă de 382 % în 2005. Aceasta reflectă procesul reformă-contrareformă a descentralizării serviciilor publice care are loc în Moldova. În cadrul reformării sistemului de finanțare a ocrotirii sănătății în Moldova din 2004 responsabilitățile legate de acest sector au fost transferate Companiei Asigurărilor de Sănătate, ceea ce a generat o reducere a transferurilor de stat destinate municipiului Chișinău. În plus, TVA a încetat să fie impozit de echilibrare. În 2005, au crescut salariile în sectorul bugetar și s-au efectuat cheltuieli capitale – achiziționarea autobuselor pentru transportul public, ceea ce a necesitat transferuri suplimentare pentru cheltuielile curente și capitale ale municipiului.

Referitor la discrepanțele mari dintre veniturile aprobate și cele colectate, trebuie să menționăm următorul moment. Cu toate eforturile depuse în îmbunătățirea metodelor de estimare a veniturilor în ultimii ani mai persistă lacune în procesul bugetar și obstacole în stimularea administrației publice municipale în optimizarea planificării și executării veniturilor bugetare ale municipiului. Analiza executării bugetului municipal în perioada 2001-2005 denotă faptul că se admite minimizarea conștientă a veniturilor estimate. Cauzele unor astfel de diminuări ale veniturilor, după părerea noastră, pot fi găsite chiar în legislația în vigoare, care le justifică pe deplin. Astfel conform prevederilor legale, soldul dintre veniturile încasate și cele aprobate, rămân la dispoziția Primăriei Generale.

Referitor la informatizarea procesului de monitorizarea a încasărilor la capitolul venituri municipale, trebuie menționat faptul că dotarea tehnică a Direcției Generale Finanțe ale Consiliului municipal este net inferior necesităților curente, fără a mai specifica că lipsa unei informații operative nu permite o flexibilitate și procesul decizional referitor la finanțele municipale.

1.5 Gestionarea proprietății municipale

Problema proprietății publice și gestionarea ei în țările în tranziție este deseori ignorată în contextul impactului juridic și fiscal al descentralizării. Municipiul Chișinău are o capacitate destul de redusă în exercitarea controlului de încasare a veniturilor la bugetul municipal, dar dispune de un număr destul de mare de bunuri de balanță și active economice. Problemele care apar în urma examinării activelor municipale sunt foarte importante pentru înțelegerea situației finanțelor municipale. De exemplu, dat fiind caracterul relativ inflexibil al surselor de venituri, autoritățile locale dețin un grad înalt de libertate în felul în care gestionează proprietatea cu scopul de obținere a unui beneficiu social sau financiar. Nu putem neglija faptul că veniturile de la gestionarea activelor municipale sunt foarte mici în comparație cu potențialul lor economic.

În prezent din componența întreprinderilor municipale Municipiul Chișinău a creat și a contribuit la capitalul social al 69 de întreprinderi. Conform situației de la 01.01.2006,

valoarea acțiunilor municipiului la aceste întreprinderi constituie 516,7 milioane lei. De menționat faptul că municipiul deține cota majoritară în pachetul de acțiuni al 12 întreprinderi (51-100% din totalul acțiunilor), dar în majoritatea cazurilor întreprinderile nu generează profit.

O problemă care afectează întreprinderile municipale constă în politica de menținere a tarifelor la niveluri scăzute din motive sociale; deși această practică ar putea fi justificată politic, anual întreprinderile înregistrează pierderi, astfel mărindu-se suma arieratelor de la an la an. Aceste pierderi sunt de regulă acoperite din împrumuturi bancare ceea ce, de fapt, înrăutățește situația financiară; uneori, consiliul municipal oferă transferuri și alte forme de suport financiar pentru acoperirea parțială a pierderilor (cel mai recent exemplu este întreprinderea „Apă-Canal”; această întreprindere a contractat un credit de la BERD cu garanții de stat; către anul 2005, întreprinderea s-a pomenit în situație de „default” la achitarea dobânzii la acest credit; astfel, în 2005, consiliul municipal a hotărât să mărească capitalul social al acesteia – prin sporirea numărului de acțiuni; dat fiind că consiliul municipal nu dispunea de surse proprii pentru achiziționarea noilor acțiuni, s-a contractat un împrumut bancar (circa 50 mii lei) pentru finalizarea acestei tranzacții. Se pare că și în anul curent întreprinderea are dificultăți la rambursarea creditului.

Pentru toate întreprinderile municipale prestatoare de servicii municipale, se cere o analiză imediată a tarifului; cel mai probabil, un document care ar justifica creșterea tarifului ar putea convinge politicienii să-și schimbe politica; aceste acțiuni ar putea fi complementare de un program de reducere a costurilor operaționale (achiziționarea echipamentului energo-eficient, modificarea mărimii întreprinderilor, reducerea cheltuielilor materiale, etc.); implementarea unui program de reducere a cheltuielilor operaționale va determina necesitate mai echilibrată de creștere a tarifelor.

2 Cadrul de cheltuieli publice municipale

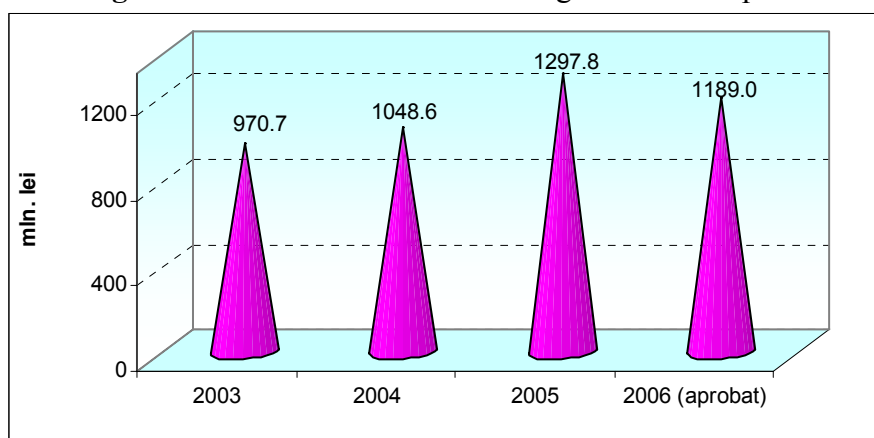
2.1 Cheltuieli bugetare municipale

În conformitate cu legislația în vigoare cheltuielile bugetare municipale sunt aprobate numai în limita resurselor financiare disponibile, excepție făcând cazurile de angajare a împrumuturilor. Cheltuielile pot fi efectuate doar cu alocarea prealabilă a unei părți de venituri. Alocările pentru deservirea datoriei de stat și garanțiilor de stat sunt permanente, iar mărimea lor depinde de prevederile împrumuturilor (garanțiilor). Competențele în efectuarea cheltuielilor sunt delimitate între bugetele UAT conform legislației, municipiului Chișinău revenindu-i următoarele:

- amenajarea teritoriului și urbanistică;
- construcția și întreținerea, în limitele localității, a drumurilor, străzilor și podurilor;
- construcția obiectivelor publice de interes municipal;
- construcția, întreținerea și exploatarea sistemelor de alimentare cu apă, de canalizare, de epurare a apei, Salubritatea localității;
- acordarea de asistență socială populației, inclusiv protecția tinerei familii și a familiilor cu mulți copii, a mamei și a drepturilor copilului, a persoanelor în etate și a solitarilor și întreținerea instituțiilor din domeniul asistenței sociale, în partea ce nu intră în competența altor autorități;
- construcția de locuințe pentru păturile socialmente vulnerabile ale populației și pentru alte categorii de locuitori prevăzute de legislația în vigoare, exploatarea fondului locativ municipal;

- întreținerea instituțiilor de învățământ preșcolar, primar, gimnazial, mediu de cultură generală, liceal și complementar (extrașcolar), instituțiilor de învățământ secundar profesional, școlilor-internat, gimnaziilor-internat cu regim special, activitatea metodică în domeniul învățământului, precum și de alte activități și instituții care deserveșc populația unității administrativ-teritoriale respective;
- întreținerea instituțiilor de cultură și desfășurarea activităților publice în domeniul culturii (căminelor și caselor de cultură, altor așezăminte de culturalizare);
- întreținerea bibliotecilor și muzeelor;
- cultura fizică și sport;
- apărarea împotriva incendiilor;
- întreținerea cimitirelor;
- întreținerea expozițiilor, teatrelor, televiziunii publice;
- asigurarea ordinii publice;
- coordonarea, organizarea și supravegherea, în limitele competenței, a activităților administrativ-militare;
- executarea hotărârilor judecătorești prin care autoritatea administrației publice locale este obligată să efectueze anumite plăți;
- activitatea autorității executive a municipiului și a direcțiilor subordonate autorităților reprezentative și deliberative respective;
- întreținerea altor instituții și desfășurarea altor activități atribuite, conform legislației, autorităților administrației publice ale municipiilor.

Figura 2-1 Cheltuielile totale ale bugetului municipiului

Sursa: datele Direcției Generale Finanțe

Cheltuielile se stabileșc în baza unor normative de cheltuieli pentru principalele domenii ale clasificăției economice a cheltuielilor bugetare. Aceste normative sunt determinate de numărul utilizatorilor serviciilor publice și a funcționarilor. Tabelul 4 indică structura cheltuielilor municipale, conform clasificării economice, în perioada 2003-2005, și ponderea fiecărei categorii de cheltuieli în totalul cheltuielilor.

Tabelul 2-1 Clasificarea economică pe categorii a cheltuielile (%)

	2003	2004	2005	2006 (aprobat)
Retribuirea muncii	30,0	20,9	20,3	21,0
Plata mărfurilor și serviciilor	29,0	28,9	28,2	17,0
Plata dobânzilor	0,8	0,2	0,1	0,8
Transferuri și subvenții	20,0	30,8	39,6	42,4
Cheltuieli capitale	20,0	19,2	11,8	13,0

Sursa: calculele autorului după datele Direcției Generale Finanțe

Analiza datelor prezentate în tabel oferă următoarele concluzii referitor la fiecare categorie:

Retribuirea muncii

Cheltuielile de personal în 2003 ca pondere au reprezentat 30% din total, constituind ca mărime cea mai importantă categorie în cheltuielile bugetului municipiului. Dar în ultimii ani s-a înregistrat o tendință de diminuare a ponderii de la 30% la 21% ca urmare a transferului cheltuielilor de retribuire a muncii a din sfera medicală de la bugetul municipal la Compania națională de asigurare medicală. Suplimentar, această situație ar putea fi rezultatul unei politici austere de salarizare în sectorul public, care nu a asigurat creșteri salariale în ritmul inflației înregistrate. Reducerea cheltuielilor de personal din 2005 în comparație cu 2003 a constituit 9 puncte. Pentru 2006 se estimează o ușoară creștere a ponderii cheltuielilor de personal ca urmare a dorinței guvernului de a ajusta salariile în sectorul public.

Plata mărfurilor și serviciilor

În perioada analizată cheltuielile legate cu plata mărfurilor și serviciilor au înregistrat o diminuare continuă. Astfel, în 2005 în comparație cu 2003 (cu 33% în termeni constanți) după care a urmat o revigorare în 2005 (creștere cu 6%). În perioada analizată, această categorie de cheltuieli a reprezentat 19-29% din totalul de cheltuieli.

Cheltuieli capitale

Cheltuielile capitale au crescut brusc în 2004 (cu 35% în comparație cu 2003); și cu 8% în 2005. Aceasta este determinată de o creștere serioasă în cheltuielile operaționale, rezultatul descentralizării a unui număr de servicii municipale – bugetele locale sunt de regulă echilibrate prin mutarea cheltuielilor capitale, ceea ce are un impact negativ asupra costului infrastructurii.

Tabelul 2-2 Structura cheltuielilor bugetare executate în perioada 2003-2006

	2003		2004		2005		2006 (aprobat)	
	mii lei	%	mii lei	%	mii lei	%	mii lei	%
Serviciile de stat cu destinație generală	24.0	2.5	25.8	2.5	26.3	2.0	21.6	1.8
Asistența socială	16.5	1.7	19.5	1.9	30.6	2.4	32.1	2.7
Menținerea ordinii publice și securitate națională	36.0	3.7	39.5	3.8	43.8	3.4	44.7	3.8
Ocrotirea sănătății	226.9	23.4	28.9	2.8	18.5	1.4	19.0	1.6
Cultura	33.1	3.4	45.3	4.3	57.6	4.4	40.9	3.4
Învățământul	331.8	34.2	382.5	36.5	451.9	34.8	420.4	35.3
Agricultura, gospodărie silvică	3.9	0.4	2.6	0.2	4.6	0.4	3.1	0.3
Industria și construcții	4.2	0.4	4.2	0.4	3.3	0.3	4.3	0.4
Transportul, gospodăria drumurilor	12.2	1.3	23.3	2.2	18.8	1.4	21.6	1.8
Gospodăria comunală	250.1	25.8	416.3	39.7	533.1	41.1	354.0	29.8
Complexul pentru combustibil și energie	15.6	1.6	2.0	0.2	15.7	1.2	13.7	1.1
Alte cheltuieli	16.4	1.7	58.8	5.6	93.4	7.2	214.3	18.0
Cheltuieli total	970.7	100.0	1048.6	100.0	1297.8	100.0	1189.9	100.0

Sursa: calculele autorului după datele Direcției Generale Finanțe

Analiza datelor prezentate indică că cheltuielile publice municipale sunt relativ stabile. Cheltuielile de personal, subvențiile și transferurile, și plata dobânzii reprezintă o parte semnificativă în totalul cheltuielilor. Acest nivel de rigiditate înseamnă că, în cazul unei majorări a prețului la resursele energetice importate (gaz natural, energie electrică, carburanți), Consiliul municipal ar putea fi presat de cetățeni să direcționeze veniturile bugetului la menținerea tarifelor actuale la serviciile de bază și utilitățile publice, în detrimentul altor cheltuieli. În astfel de situații este inevitabilă apelarea la împrumuturi

publice municipale și creșterea datoriei municipale. Evident, că echilibrul bugetului municipiului devine fragil și menținerea lui devine o sarcină destul de complicată.

Politica guvernului de majorare a salariilor în sectorul public ar putea intensifica gradul de rigiditate a cheltuielilor pe termen scurt și mediu. De asemenea nu poate fi neglejat nici factorul demografic, care ar putea influența majorarea cheltuielilor pentru sectorul social - ocrotirea sănătății, învățământ și protecție socială. De exemplu, în ultimii ani în Chișinău, conform datelor statistice oficiale, se atestă o micșorare a numărului populației, iar în localitățile suburbane se atestă fenomenul migrației peste hotare a forței de muncă și fenomenul îmbătrânirii populației. Din aceste considerente, prognozele financiare la capitol cheltuieli se vor baza pe ipoteza creșterii cheltuielilor pentru ocrotirea sănătății și asistență/protecție socială; iar venituri bugetare vor fi influențate de reducerea numărului forței de muncă încadrate.

Dinamica cheltuielilor bugetare executate în perioada 2003-2005 sunt prezentate în tabel.5. Cele mai importante categorii de cheltuieli sunt în domeniul gospodăriei comunale și de exploatare a fondului locativ (40-41%) și al învățământului (34-36%). Pe parcursul ultimilor 3 ani, aceste cheltuieli au fost în continuă creștere. De menționat faptul că sursele alocate în unele domenii acoperă doar 65-75% din cheltuielile minimale necesare menținerii serviciilor sau utilităților publice, iar deficitul de 35-35% fiind acoperit din alte surse. De exemplu, în sistemul educațional municipal o bună parte de cheltuieli de întreținere și dotare ale instituțiilor publice sunt acoperite din contul părinților sau din sponsorizări. Dar o astfel de situație nu poate fi de lungă durată, și pe termen mediu devine deficientă.

2.2 Controlul și monitorizarea categoriilor principale de cheltuieli

Posibilitățile de monitorizarea a diferitor categorii de cheltuieli de către autoritățile publice municipale se bazează pe clasificarea funcțională a cheltuielilor locale. Cheltuielile suportate din bugetul municipiului pot fi grupate în următoarele categorii principale:

- Serviciile de stat cu destinație generală – bugetul municipiului suportă toate cheltuielile materiale, capitale și de personal ale autorităților publice municipale, dar autoritățile municipale nu dețin un control absolut asupra acestor cheltuieli, fiindcă salariile funcționarilor publici sunt stabilite de organele publice centrale și prevederile legislație în vigoare, limita maximă a funcționarilor publici municipali și locali este stabilită de către guvern, în dependență de tipul și mărimea UAT din cadrul municipiului;
- Învățământul – bugetele municipiului suportă toate cheltuielile de personal și materiale ale școlilor publice primare și secundare; de asemenea, din bugetul municipiului se finanțează investițiile capitale. Capitolul Învățământul reprezintă unul din cele mai importante articole de cheltuieli în bugetele locale;
- Ocrotirea sănătății – bugetele locale sunt responsabile pentru cheltuielile materiale și capitale din instituțiile .
- Cultura – instituțiile culturale (cu excepția celor naționale sau regionale) sunt finanțate din bugetele locale (toate tipurile de cheltuieli). Aceleași legi și regulamente naționale cu privire la funcționarii publici reglementează salariile angajaților.
- Serviciile publice (cheltuieli materiale, capitale și de personal; dacă serviciile sunt prestate de o companie comercială, bugetul local nu are responsabilitate juridică de finanțare a nici unui tip de cheltuieli; aceste companii trebuie să-și acopere cheltuielile cu propriile venituri). Excepție face întreprinderea de transport public care beneficiază de transferuri din bugetul municipal pentru acoperirea diferenței dintre tarif și costul real a tichetului, precum și pentru persoanele care beneficiază de acest serviciu pe gratis. (pensionarii). Pentru serviciile publice care sunt prestate de către municipiu (reparația drumurilor), toate cheltuielile se finanțează din bugetul local.

- Gospodăria comunală și gospodăria de exploatare a fondului locativ – este finanțată din bugetul municipal și deține ponderea majoră, având o tendință de creștere în ultimii ani.

O componentă importantă a procesului de previziune a cheltuielilor bugetare revine Cadrului de Cheltuieli pe Termen Mediu (CCTM). În 2006 s-a efectuat implementarea procesului de elaborare a CCTM la nivelul municipiului Chișinău și altor 10 unități administrativ-teritoriale. Pentru municipiul Chișinău obiectivul principal al CCTM local este asigurarea unei interacțiuni a politicilor naționale din diverse domenii cu cele municipale, corelării cadrului de resurse la nivel municipal cu prioritățile de cheltuieli. Este necesar de menționat că la nivel municipal sarcina principală trebuie să le revină ordonatorilor (executorilor) de buget care trebuie să fie orientați către planificarea strategică a componentei respective a bugetului municipiului, axată pe “prioritizare și eficiență”, concomitent fiind impuși să renunțe la modelul anterior bazat pe “cereri și necesități”. Numai o astfel de abordare din partea ordonatorilor (executorilor) de buget va asigura o utilizare mai eficientă și mai pragmatică a resurselor financiare existente, în conformitate cu prioritățile de dezvoltare durabilă a municipiului.

Nu putem trece cu vederea și problema normativelor medii de cheltuieli folosite la CCTM, care în conformitate cu art. 19 al Legii privind finanțele publice sunt calculate anual de Ministerul Finanțelor și transmise Direcției Generale Finanțe spre executare. Putem constata că modalitatea de calcul al acestor normative nu este în total transparentă și nu are suficientă argumentare economică, dacă în multe cazuri nu ele nu acoperă minimul necesar de funcționare ale instituției publice, inclusiv majorările de salarii. De menționat faptul că rămâne nesoluționată problema estimării corecte a contingentului beneficiarilor de servicii și utilități publice, ce denaturează situația reală. Astfel, în municipiu numărul de copii ce frecventează real instituțiile publice preșcolare și școlare este mai mare decât cel indicat de statistica oficială. Situația poate fi explicată prin faptul că municipiul a devenit un pol de atracție pentru locuitorii țării, dar care își mențin viza de reședință în altă localitate. Astfel, numărul de beneficiari reali ale serviciilor publice din domeniul educației, sănătății este cu mult mai mare decât cel luat în calcul la estimările bugetare, creând o povară suplimentară pentru sistemul financiar municipal.

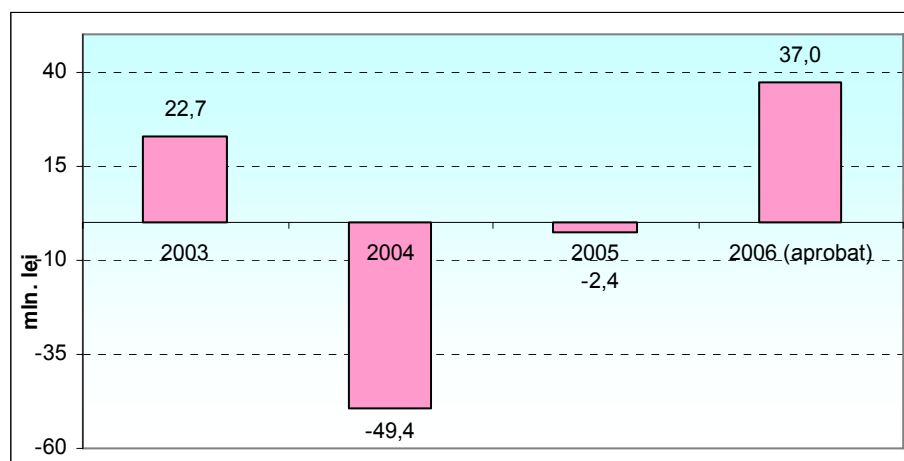
2.3 Finanțarea cheltuielilor capitale

Sursele disponibile de finanțare a cheltuielilor capitale sunt:

- excedentul bugetului operațional;
- transferurile;
- fonduri speciale;
- credite pe termen scurt de la bugetul de stat și băncile comerciale;
- împrumuturile de pe piețele locale și externe de capital.

În perioada analizată, bugetul municipiului a înregistrat excedent operațional în 2003, iar în anii 2004-2005 a înregistrat deficit în sumă de 49,4 mln. lei și 2,4 mln. lei. Pentru 2006 este preconizat excedent de 37,0 mln. lei. Acest excedent poate fi utilizat pentru finanțarea cheltuielilor capitale și pentru a achita plata dobânzii și a altor cheltuieli legate de datoria municipală.

Figura 2-2 Soldul veniturilor și cheltuielilor bugetului municipiului în anii 2003-2006

Sursa: calculele autorului după datele Direcției Generale Finanțe

Necesitățile investiționale

În municipiul Chișinău, lista cheltuielilor capitale se aprobă anual în formă de anexă la buget. La momentul actual, investițiile capitale efectuate pe teritoriul municipiului Chișinău nu se încadrează într-un cadru general de dezvoltare și nici nu se bazează pe analize riguroase a eficienței economice și impactului preconizat. Prioritățile de investiții capitale sunt determinate de interese politice, acest fapt fiind posibil datorită lipsei unui mecanism de control și răspundere vis-à-vis de un plan de dezvoltare pre-stabilit și cunoscut de opinia publică.

În perioada analizată ponderea cheltuielilor capitale în bugetul municipiului a înregistrat o tendință de descreștere continuă. Astfel, în anul 2003 cheltuielile capitale au reprezentat 20,0%, în 2004, respectiv - 19,2%, iar în 2005 – circa 11,8% din bugetele executate al municipiului. Pentru 2006 se preconizează o ușoară creștere a ponderii până la 13,0%. Și la acest capitol există decalaj substanțial între cheltuielile capitale aprobate și cele executate. Aceste exemple denotă existența unei probleme deoarece se limitează transparența procesului de luare a deciziilor referitoare la investițiile municipale.

Sursele de finanțare a majorității proiectelor de investiții sunt bugetul municipal și cel de stat. Aceasta determină caracterul “ireal” al oricăror planuri existente în domeniul investițiilor publice. Conform calculelor efectuate de autorii Concepției PUG, bugetul municipal nu dispune de mijloace financiare suficiente pentru toate necesitățile de investiții capitale ale municipiului. Ținând cont de nivelul actual de dezvoltare al municipiului, necesitățile investiționale sunt mari. Autorii Concepției PUG au estimat valoarea necesităților investiționale pentru perioada 2003-2020 la 43,5 miliarde lei, dintre care circa 21 miliarde lei pentru dezvoltarea spațiului locativ, circa 17 miliarde lei pentru infrastructura tehnico-edilitară și 4 miliarde lei – amenajarea teritoriului. Pentru perioada 2006-2010, valoarea estimativă reprezintă 14,6 miliarde lei.

Conform estimărilor autorilor proiectului Programului privind dezvoltarea social-economică a municipiului Chișinău pe 2007-2010 acestui Program, volumul total de investiții pentru perioada respectivă reprezintă circa 3 miliarde lei³. Această cifră este semnificativ mai mică decât cea prevăzută în Concepția PUG. Unul dintre motivele estimării reduse a necesarului

³ Conform sursei de la Primărie, numai reconstrucția stației de epurare se estimează la 1,7 miliarde lei. Conform Programului menționat, în 2007-2010 se planifică efectuarea lucrărilor de proiectare în valoare de circa 120 milioane lei.

de investiții ar putea fi tendința deja bine cunoscută de subestimare a cheltuielilor de către administrația municipiului Chișinău. Un alt motiv ar putea fi lipsa dorinței administrației de a afișa o cifră care ar putea părea ireală dat fiind capacitatea limitată de finanțare a acestora prin intermediul căilor utilizate în prezent în municipiu.

Dacă revenim la cifra de 14,6 miliarde lei până în 2010 și 43,5 miliarde lei până în 2020, Concepția PUG de-asemena conține o evaluare a capacității de finanțare a acestor necesități din buget. Astfel, un buget anual care ar alocă 25% finanțării investițiilor (scenariul pesimist 4), ar putea acoperi numai 8% (până în 2006) și 10% (până în 2020) din totalul de necesități investiționale. În concluzie, este evident că bugetul municipiului nu dispune de suficiente resurse pentru satisfacerea necesităților de dezvoltare social-economică a municipiului.

O altă problemă acută cu care se confruntă bugetul municipiului Chișinău este finanțarea infrastructurii edilitare municipale. Rețelele de drumuri, apă, canal și termificare vor necesita cheltuieli sporite pentru menținerea serviciilor curente, nemaivorbind de îmbunătățirea acestora. Frecvențele modificări în cadrul legislativ și instituțional generează dificultăți în procesul de întocmire a bugetului local; pe când investițiile capitale reprezintă o categorie importantă de cheltuieli, municipiul nu pare să dețină un control eficient asupra programului său de dezvoltare a infrastructurii; cheltuielile capitale par a fi finanțate preponderent după cum apare nevoia de urgență; prezența cheltuielilor capitale în fiecare capitol bugetar indică absența planificării strategice în dezvoltarea municipiului.

Putem concluziona că un număr de factori va continua să influențeze bugetele operaționale și investiționale ale municipiului Chișinău:

- excedentul operațional derivă în mare măsură din defalcări; din acest motiv, nivelul surplusului operațional variază semnificativ și s-ar putea reduce în viitor; după cum au arătat datele, imediat ce TVA-ul a fost eliminat din bugetul locale, excedentul operațional s-a redus considerabil; aceasta de-asemena se datorează creșterii salariilor în sectorul public; astfel, nu este clar dacă această situație pozitivă este și durabilă;
- există o incertitudine clară referitor la suma anuală a veniturilor de stat pentru acoperirea cheltuielilor în continuă creștere (vezi modificarea frecventă a legilor);
- lipsa reglementărilor și procedurii de alocare clare referitor la transferurile de la bugetul de stat (deși cadrul legislativ definește detaliile procedurii de alocare, se pare că aceasta nu este aplicată în mod consecvent);
- subvenționarea operațională continuă a serviciilor comunale este rezultatul amânării lucrărilor de întreținere și a tarifelor care nu acoperă costurile operaționale; cheltuieli capitale înalte pentru reabilitarea, mărirea eficienței și lărgirea rețelelor acestor servicii

Pe viitor, putem constata că municipiul Chișinău va avea o structură inelastică de venituri proprii, iar cheltuielile vor rămâne pe termen mediu relativ și mai fixe/rigide.

2.4 Datoria publică a municipiului Chișinău

Datoria publică municipală Chișinău conform situației de la 01.01.06 constituia suma de 96,0 mln. lei. Datoria municipală cuprinde împrumuturi de la băncile comerciale locale contractate direct de către consiliul municipal (fără garanții de stat) și un număr redus de împrumuturi de la bugetul de stat (datele primite de la primăria Chișinău arată că în perioada 2003-2005, împrumuturi de la bugetul de stat nu au existat; totuși, astfel de împrumuturi au fost

4 Am ales scenariul pesimist pentru această ilustrare, întrucât el este cel mai apropiat de realitate. În 2005, numai 10% din buget a fost alocat pentru investiții capitale.

contractate în anii precedenți, iar rambursarea acestora s-a efectuat pe parcursul anilor analizați.

Tabelul 2-3 Datoriile creditoare ale bugetului municipal

Denumirea ramurii	conform situației la			
	01.01.2001	01.01.2002	01.01.2006	01.07.2006
Serviciile de stat cu destinație generală	4163,9	4665,4	1445,8	2002,5
Menținerea ordinii publice	6167	8225,7	4016,7	5629,5
Învățământul	128112,9	121313,2	68430	62790
Cultura, arta, sportul și acțiunile pentru tineret	4497,7	3973,9	9021,7	3914,7
Ocotirea sănătății	58240,5	49785,4	1176,4	4124,3
Asigurarea și susținerea socială	90761,4	7205,1	207,3	653,2
Agricultura, gospodăria silvică, piscicolă, apelor	362,1	325,6	97,9	126,8
Industria și construcții	15	24,9	92,3	185,1
Gospodăria drumurilor	1751,5	312,3	2064,2	1497,1
Gospodăria comunală și de locuințe	53984,3	131944,9	109049,9	60934
Complexul pentru combustibil	-	1574,5	2684,2	2576,7
Cheltuielile neatribuite la alte grupuri	-	128	135,4	288,9
TOTAL	351596,9	329067,7	198514,3	144883,3

Sursa: calculele autorului după datele Direcției Generale Finanțe

Datoria agregată a municipiului s-a mărit de la 2,6 % din veniturile totale în 2004 la 8,3 % în 2006. Aceasta se situează sub limita de 20 % impusă de lege, ceea ce demonstrează atât atitudinea prudentă a municipiului în contractarea creditelor, cât și restricțiile impuse de însăși comunitatea financiară.

Datoriile creditoare ale bugetului municipiului conform datelor Direcției Generale Finanțe la 01.07.2006 constituia 144,8 mln. lei față de 198,5 mln. lei la 01.01.2006. De menționat faptul că datoriile creditoare ale bugetului municipiului au înregistrat o tendință de diminuare în ultimii ani datorită acțiunilor întreprinse în special pe parcursul anului 2006.

O problemă care ar putea fi de interes pentru o analiză ulterioară reprezintă conturile municipale curente și impedimentele create de situația actuală pentru capacitatea municipiului de a accesa piața de capital. Conform legii privind finanțele publice locale, articolul 28 (1) „execuția de casă a bugetelor unităților administrativ-teritoriale se efectuează prin sistemul trezorerial”. Articolul 28 (5) stabilește clar că unitățile administrativ-teritoriale pot deschide conturi pentru gestionarea veniturilor și cheltuielilor numai în sistemul trezorerial; această situație poate fi percepută de comunitatea bancară ca o barieră juridică în dezvoltarea pieței de capital municipale deoarece băncile mizează pe faptul ca clientul municipal, având conturi în băncile lor, le va permite acestora să înțeleagă mai bine funcționarea finanțelor municipale și să monitorizeze fluxul de numerar; acest lucru este imposibil în condițiile legislative actuale.

Capacitatea de îndatorare

Pentru analiza capacității de împrumut a municipiului se folosesc o serie de indicatori financiari relevanți. Reieșind din practica internațională putem enumăra indicatorii, care se folosesc mai rar de specialiștii în finanțe din Moldova:

- Venituri recurente – venituri care sunt încasate în bugetele locale în mod ciclic și sunt considerate ca având un grad înalt de previzibilitate; în analiza de mai jos, această categorie include impozitele și taxele locale, precum și defalcările;

- Veniturile nerecurente – venituri care sunt încasate bugetele locale drept venituri extraordinare și au un grad scăzut de previzibilitate; această categorie include transferurile, veniturile speciale și din capital;
- Cheltuielile operaționale includ cheltuielile de personal și materiale, subvențiile și transferurile, plata dobânzii și a taxelor.

Impozitele și taxele locale au constituit, în 2003-2005, între 62-72% din veniturile totale recurente. Defalcările de la veniturile regulatorii acoperă diferența, deși ele au scăzut din cauza eliminării TVA din rândul veniturilor regulatorii. Veniturile nerecurente au înregistrat o creștere în perioada analizată, de la 17 % în 2003 la 23 % în 2005. Majoritatea veniturilor nerecurente derivă din transferuri și fonduri speciale care sunt utilizate preponderent pentru finanțarea unor activități curente specifice și, într-o oarecare măsură, a cheltuielilor capitale. Aceasta indică că municipiul Chișinău este relativ dependent de sursele de venituri nerecurente în echilibrarea bugetului său operațional. Bugetele primăriilor din componența municipiului Chișinău sunt relativ mici. Chișinău nu dispune de fonduri de rezervă.

Tabelul 2-4 Indicatorii de performanță în perioada 2003-2005

Indicatorul	Indicele
Venituri proprii/total venituri	62,0 - 64,0 %
Impozite locale și taxe/venituri recurente	62,0 - 72,0 %
Defalcări/ venituri recurente	28,0 – 61,0 %
Transferuri/venituri nerecurente	32,0 - 50,0 %
Cheltuieli fixe/cheltuieli operaționale	71,5 – 73,0 %
Cheltuieli capitale/total cheltuieli	20,0 – 29,0 %
Balanța bugetului operațional/surplusul/deficitul cheltuielilor operaționale	6,0 – 3,0 %
Nivel datoriei publice:	7,0 – 24,0 %

Sursa: calculele consultanților “Moldova Habitat” după datele Direcției Generale Finanțe

În baza deciziilor Consiliului Municipal Chișinău, Primăria Generală poate angaja împrumuturi pentru cheltuielile curente cu scadență în același an bugetar, de la bugetul de stat, de la instituțiile financiare locale sau de la alți creditori rezidenți sau de no-rezidenți. Legislația în vigoare stipulează că condiția obligatorie la angajarea unor astfel de împrumuturi este ca suma totală a împrumuturilor pentru cheltuielile curente cu scadență în același an bugetar nu trebuie să fie mai mare de 5 % din totalul veniturilor bugetului municipiului Chișinău, aprobate de Consiliul Municipal.

În afară de împrumuturi pentru cheltuielile curente în conformitate cu art. 14 ale Legii cu privire la finanțele publice, Consiliul Municipal Chișinău poate aproba împrumuturi pentru cheltuieli de capital de la instituțiile financiare locale sau de la alți creditori rezidenți sau no-rezidenți.

La contractarea împrumuturilor pe termen scurt sau lung de pe piața financiară locală sau externă, Consiliul Municipal trebuie să specifice următoarele:

- suma împrumutului;
- Destinația împrumutului;
- condițiile generale, termenii și graficul de rambursare ale împrumutului
- rata dobânzii și condițiile de plată a dobânzilor

Legislația în vigoare prevede că suma totală a împrumuturilor pe termen scurt și lung, inclusiv cele contractate sau cere urmează a fi contractate, împreună cu dobânzile aferente

acestora nu trebuie să depășească limita de 20% din totalul veniturilor anuale ale bugetului municipiului.

Conform prevederilor Legii cu privire la piața valorilor mobiliare, Primăria Generală poate atrage surse suplimentare financiare prin emiterea de obligațiuni municipale pe termen scurt și lung pentru cheltuieli de capital. Consiliul Municipal, Primăria Generală, Direcția Generală Finanțe analizează necesitatea și oportunitatea atragerii surselor financiare prin emiterea obligațiunilor municipale, precum și posibilitățile de răscumpărare ale acestora, monitorizează utilizarea surselor financiare atrase, asigură plata cupoanelor și răscumpărarea obligațiunilor la condițiile și termenii stipulați în prospectul de emisie.

Referitor la plafonul de îndatorare pentru municipiul Chișinău, Legea privind finanțele publice locale prevede următoarele restricții pentru împrumuturi:

- împrumuturile pot fi garantate numai de Consiliul municipal și numai din veniturile bugetului respectiv;
- volumul total al împrumuturilor pe termen scurt pentru finanțarea deficitului fluxului de numerar nu poate depăși limita de 5% din totalul veniturilor anuale aprobate ale bugetului local în conformitate cu art. 13 (3).
- suma anuală a împrumuturilor care include rambursarea sumei de principal și dobânda aferentă nu poate depăși limita de 20% din totalul veniturilor anuale aprobate ale bugetului municipiului în conformitate cu art. 14 (6).

Astfel, legislația în vigoare prevede procedura clară de autorizare a plafonului datoriei municipale numai prin aprobarea din partea Consiliului municipal. Pot fi aprobate de Consiliul municipal împrumuturi pe termen scurt, mediu și lung, împrumuturi destinate investițiilor publice de interes municipal și local.

Reieșind din prevederile legale valoarea anuală a împrumuturilor municipale în Chișinău poate atinge valoare de 200-240 mln. lei

Dar trebuie de menționat faptul că posibilitatea emiteri de obligațiuni rămâne încă declarativă din cauză că în legislația în vigoare nu se regăsesc aspectele și cerințele tehnice obligatorii procesului de emiteri. După cum a fost menționat anterior, până-n prezent Primăria municipiului Chișinău a contractat doar credite de la băncile comerciale, dar nu a emis obligațiuni sau alte hârtii de valoare.

În perioada 2003-2005, ratele dobânzii la creditele atrase de Primăria Chișinău s-au situat în limitele dobânzilor practicate pe piața de credit comercial și au fost preponderent rate variabile. Municipiul Chișinău a contractat atât împrumuturi pe termen scurt pentru activități curente (în principal pentru acoperirea deficitului de numerar) cât și pentru lucrări de infrastructură (aprovizionarea cu apă, canal, reparația drumurilor, încălzire centralizată, spațiu locativ); au fost contractate împrumuturi și pentru achiziționarea de echipament (au fost contractat un împrumut de la o bancă comercială pentru procurarea autobuzelor), pentru repararea urmărilor calamităților naturale.

Capacitatea instituțională a administrației municipiului Chișinău de gestionare a investițiilor capitale pare a fi destul de redusă și foarte mult dominată de efectele schimbărilor legislative și influența exercitată de stat în luarea deciziilor privind realizarea programelor de dezvoltare.

În prezent, procedura de adoptate a deciziilor referitor la cheltuielile capitale și controlul asupra executării acestora este insuficientă și inadecvată. Deseori deciziile se iau ad-hoc, iar

procedura de stabilire a priorităților și de adoptare a deciziilor pare a fi netransparentă. Astfel, după aprobarea bugetului, direcțiile de specialitate ale municipiului primesc fonduri pentru derularea proiectelor respective. Dat fiind tendința de a subestima veniturile bugetare, alocarea veniturilor suplimentare are un caracter aleatoriu conform principiului “primul venit – primul servit”. Deseori, deciziile despre efectuarea investițiilor se fac odată cu încasarea veniturilor ce depășesc cifrele planificate, fără o planificare prealabilă și fără respectarea priorităților.

Proiectele investiționale nu sunt supuse unei analize prealabile și riguroase de eficiență economică și financiară. Astfel, multe proiecte investiționale reprezintă soluții extrem de costisitoare pentru probleme care ar fi putut fi soluționate cu costuri mai reduse și posibil cu soluții tehnice mai adecvate. În consecință, performanța economică a proiectelor este extrem de scăzută. Un exemplu elocvent reprezintă recenta construcție a cartierelor “model”, care doar după un an de la finisarea lor au suferit deteriorări serioase datorate unei calități slabe a lucrărilor.

Această situație e facilitată de lipsa unei abordări strategice, determinată de prioritățile de dezvoltare a municipiului și acompaniată de o analiza a fezabilității economico-financiare. Se anticipează că Programul de dezvoltare social-economică recent adoptat de consiliul municipal va oferi un cadru pentru deciziile viitoare vis-à-vis de cheltuielile capitale.

Referitor la practicile existente putem menționa că :

- la moment, proiectele investiționale nu sunt revăzute ca un pachet integrat financiar / economic totalizând cheltuielile capitale și cheltuieli ulterioare recurente de operare, amortizare și uzură;
- ca regulă, proiectele sunt create cu un buget limitat și în general acestea nu prevăd resurse pentru finanțarea cheltuielilor operaționale ulterioare.
- coordonarea cheltuielilor capitale și recurente este insuficientă și necesită o consolidare considerabilă. Este oportun ca procedura de examinare a unui proiect din perspectiva unui buget pe termen mediu (sau a unui cadru investițional) să includă examinarea costurilor recurente și includerea lor în bugetul inițial.

O analiză a fezabilității financiare, care să ia în calcul venituri și cheltuielile proiectate, constituie o componentă esențială în elaborarea unui plan de investiții capitale și menținerea integrității bugetare. Fără un angajament pentru o planificare financiară solidă, programul de investiții capitale va reprezenta nimic mai mult decât o listă de proiecte dorite, dar imposibil de finanțat. Nu se recomandă introducerea nici unui proiect investițional capital fără o examinare a fezabilității proiectului care să cuprindă cheltuielile detaliate investiționale a proiectului, fluxul de numerar multianual (surse și modurile de utilizare ale mijloacelor financiare), situația financiară (venituri și cheltuieli), și managementul bilanțului contabil.

Proiectele investiționale constituie o parte a unei strategii de dezvoltare generală. Autoritățile municipale trebuie să aloce resursele disponibile între sectoarele competitive și programele competitive. Analiza proiectelor este de folos, dar nu se poate baza pe aceasta în exclusivitate pentru a realiza echilibrul optim al obiectivelor. Criteriile, altele decât calitatea proiectelor individuale, sunt necesare atunci când se concretizează un program de investiții capitale.

3 Bugetele UTA din componența municipiului

Bugetul municipiului Chișinău face parte din componența bugetelor locale ale sistemului bugetar, care este reglementat prin Legea privind sistemul bugetar și procesul bugetar. Bugetul municipiului Chișinău se elaborează și se aprobă anual de Consiliul Municipal, în

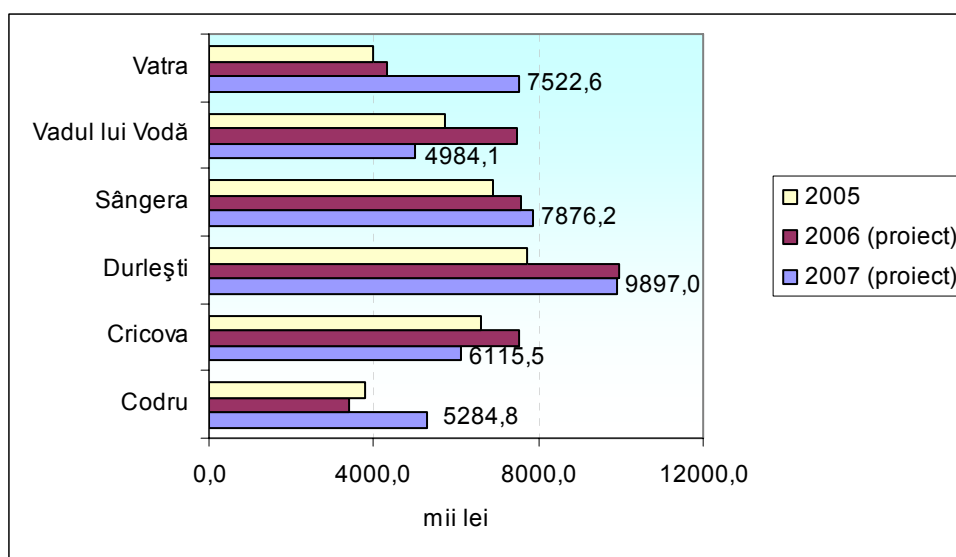
Republica Moldova anul bugetar coincide cu cel calendaristic. În conformitate prevederile art. 2 din Legea privind finanțele publice locale bugetul municipiului Chișinău este format din:

- bugetul municipal, care reprezintă totalitatea veniturilor și cheltuielilor necesare exercitării funcțiilor ce sânt în componența municipiului conform legislației și a funcțiilor suplimentare delegate de Guvern;
- bugetele locale – bugetele a 6 orașe și 12 comune din componența municipiului .

3.1 Bugetele orașelor din componența municipiului

Clasificarea orașelor din componența municipiului după nivelul veniturile, calculate la cap de locuitor în 2005, se prezintă astfel: Vadul lui Vodă – 1277 lei, Vatra – 1214 lei, Sângera – 935 lei, Cricova – 672 lei, Durlești – 497 lei, Codru – 261 lei.

Figura 3-1 Veniturile orașelor din componența municipiului în anii 2005-2007

Sursa: calculele autorului după datele Direcției Generale Finanțe

În conformitate cu prevederile legale normativele de defalcări din impozitele generale de stat încasate în bugetele orașelor din componența municipiului Chișinău constituie pentru impozitul pe imobil - 100%, pentru impozitul pe venitul din salariu – 100%, pentru impozitul pe venitul din activitatea de întreprinzător – 50%. Practic aceste impozite și formează baza veniturilor bugetelor locale.

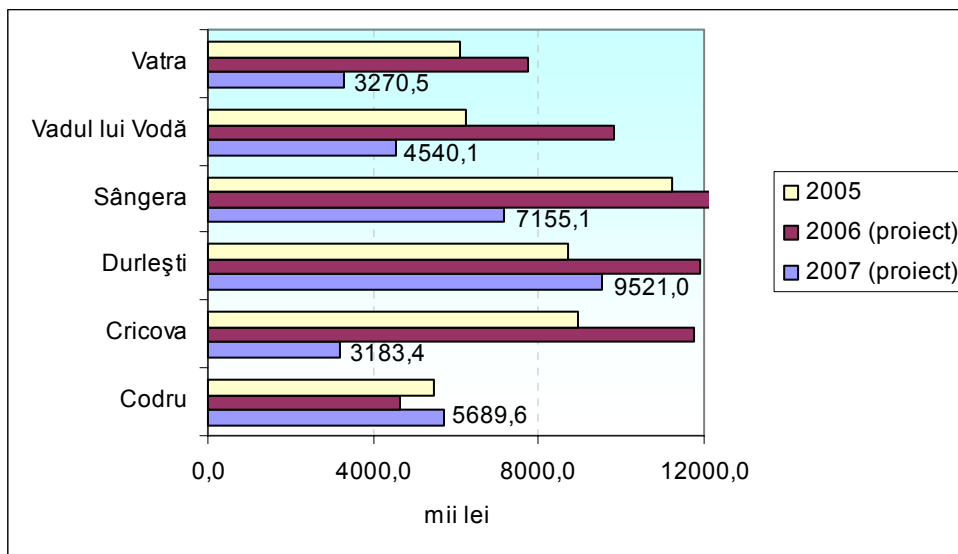
Tabelul 3-1 Structura veniturilor bugetelor orașelor în 2005

	Codru	Cricova	Durlești	Sângera	Vadul lui Vodă	Vatra
Structura veniturilor totale						
Venituri, total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Veniturile curente	70,1	67,0	37,3	79,9	69,2	114,0
Veniturile din operațiunile cu capital	20,9	3,8	2,6	5,0	0,8	10,9
Transferurile	9,0	29,3	60,1	15,1	30,0	-24,9
Structura veniturilor curente						
Veniturile curente	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Veniturile fiscale	83,4	75,0	71,9	78,5	43,3	85,7
Încasările nefiscale	6,7	17,2	16,1	14,4	48,9	12,8
Mijloacele speciale	9,9	7,7	12,0	7,1	7,8	1,4

Sursa: calculele autorului după datele Direcției Generale Finanțe

Analiza structurii veniturilor globale ale bugetelor orașelor pe capitole denotă faptul că ponderea cea mai mare o dețin veniturile curente (67,0-79,9%), excepție fiind orașul Durlești, unde ponderea transferurilor în totalul veniturilor este de 60,1%, și orașul Vatra, unde din contul veniturilor curente se mai fac transferuri și în bugetul municipiului.

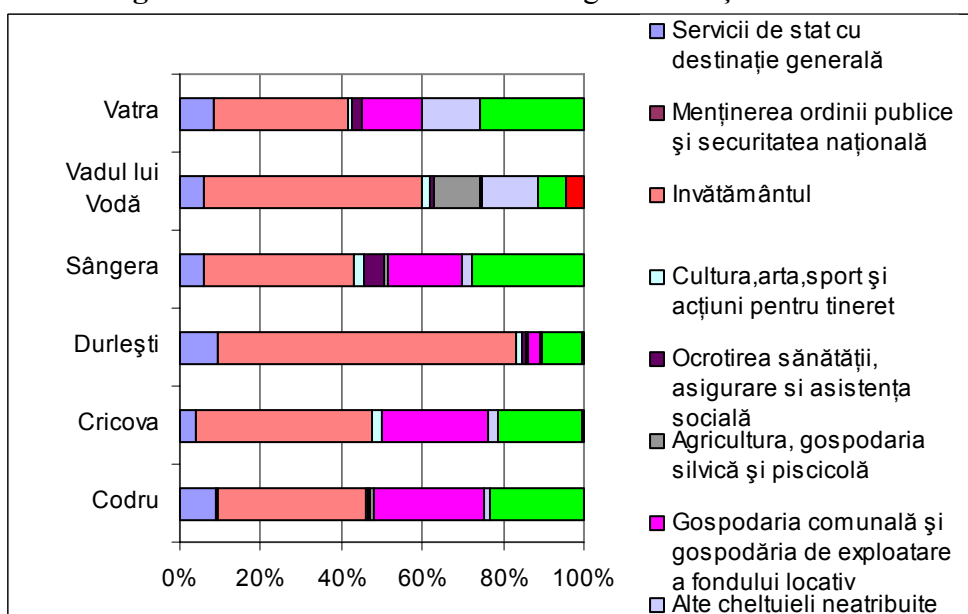
Figura 3-2 Cheltuielile orașelor din componența municipiului în anii 2005-2007

Sursa: calculele autorului după datele Direcției Generale Finanțe

Analiza structurii cheltuielilor bugetelor orașelor după categorii denotă faptul că după volum ponderea cea mai mare o dețin cheltuielile destinate sferei învățământului, urmate de cheltuielile gospodăriei comunale și cheltuielile serviciilor cu destinație generală, care în total acumulează 75-85% din cheltuieli. Sunt foarte restrânse fondurile bugetare destinate dezvoltării sectoarelor economice și sferei culturii din orașe. Ponderea cheltuielilor capitale este foarte mică și nu permite acoperirea necesităților investiționale ale orașelor. De notat faptul că în 2005 bugetul cheltuielilor a fost deficitar, necesitățile curente fiind mai mari decât sumele alocate. Sursele financiare pentru acoperirea deficitului bugetar, atrase din împrumuturi bancare, au fost modeste.

Figura 3-3 Structura cheltuielilor bugetelor orașelor în 2005

Sursa: calculele autorului după datele Direcției Generale Finanțe

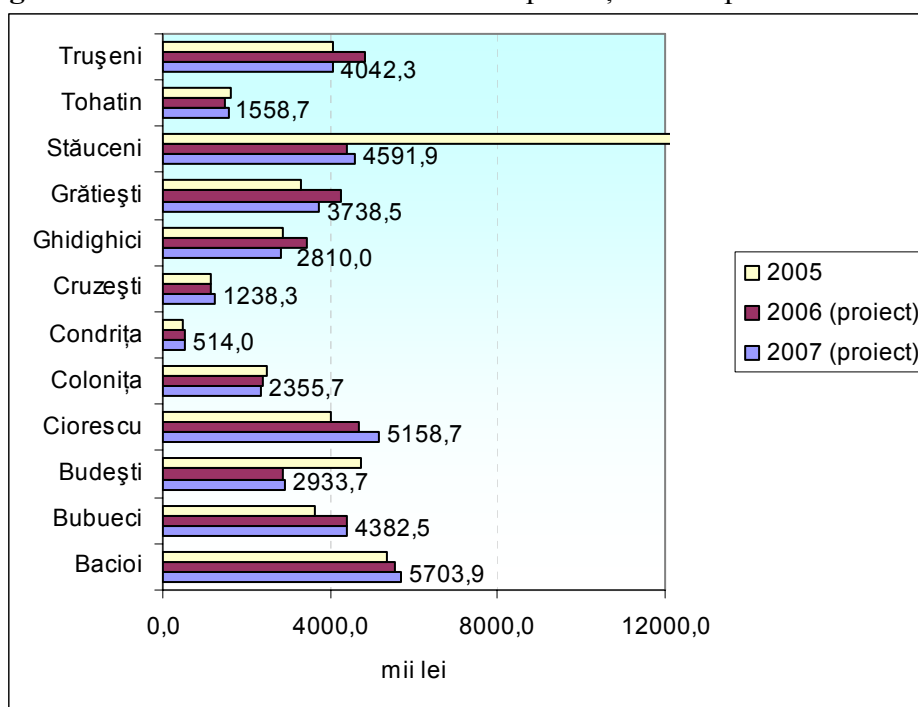
Din analiza efectuată rezultă că veniturile proprii ale orașelor (veniturile din impozite pe proprietate, pe venituri, alte venituri fiscale, etc.) sunt insuficiente pentru completarea fondurilor bugetare destinate necesităților vitale ale acestor localități. În același timp, atât valoarea investițiilor raportate la numărul de locuitori, cât și ponderea acestora din totalul cheltuielilor sunt mici. Sunt limitate posibilitățile primăriilor orașelor în domeniul eficientizării managementului proprietății municipale aflate în teritoriu (terenuri și clădiri) în scopul completării veniturilor bugetului local. Structura cheltuielilor bugetare este statică și pe viitor nu se așteaptă o modificare cardinală. Sunt limitate resursele bugetare direcționate în reducerea costurilor de întreținere a utilităților publice sau în sprijinul anumitor activități economice de interes specific sau prioritar local.

3.2 Bugetele comunelor din componența municipiului

În conformitate cu prevederile legale normative de defalcări din impozitele generale de stat încasate în bugetele comunelor din componența municipiului Chișinău constituie pentru impozitul pe imobil - 100%, pentru impozitul pe venitul din salariu – 100%, pentru impozitul pe venitul din activitatea de întreprinzător – 50%. Practic aceste impozite și formează baza veniturilor bugetelor locale.

Analiza veniturilor la cap de locuitor în 2005 în comune, ne arată că nivelul este mai omogen iar discrepanțele teritoriale sunt mai mici. Astfel, nivelul veniturilor până la 500 lei per locuitor a fost asigurat de 4 comune (Băcioi, Bubueci, Grătiești, Trușeni), nivelul de 900 lei respectiv 6 comune (Ghidighici, Ciorescu, Condrița, Cruzești, Tohatin, Colonița) și două comune (Budești, Stăuceni) au înregistrat venituri pe locuitor de peste 900 lei. Un nivel mai mare al veniturilor pe locuitor în comuna Stăuceni a fost asigurat din contul vânzării la preț de piață unui teren Companiei internaționale de distribuție „METRO” pentru amplasarea centrului comercial de proporții la standarde europene. Dar această vânzare a fost mai mult o excepție din practicile bugetare uzuale și nu poate avea un impact durabil asupra veniturilor bugetare.

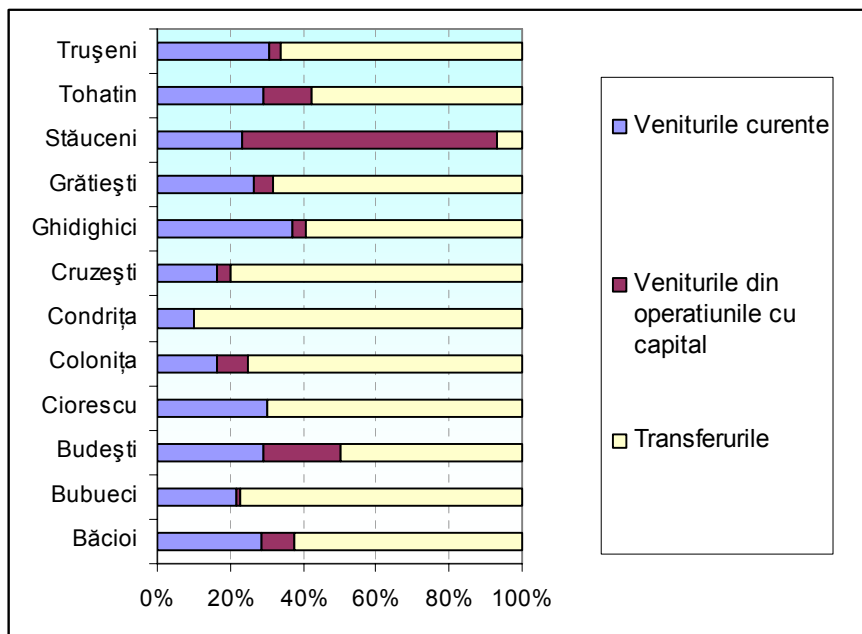
Figura 3-4 Veniturile comunelor din componența municipiului în anii 2005-2007

Sursa: calculele autorului după datele Direcției Generale Finanțe

Analiza structurii veniturilor globale ale bugetelor comunelor pe articole denotă faptul că ponderea cea mai mare o dețin transferurile din bugetul municipiului (57,1-89,0%), excepție fiind comuna Stăuceni ca urmare a veniturilor suplimentare obținute din operațiunile cu capital (vânzarea terenurilor). Ponderea modestă a veniturilor curente (10,1-30,0%) diminuează cu mult autonomia financiară a comunelor. Volumul veniturilor curente este determinat de veniturile fiscale, care dețin ponderea cea mai mare (64,0-79,2%).

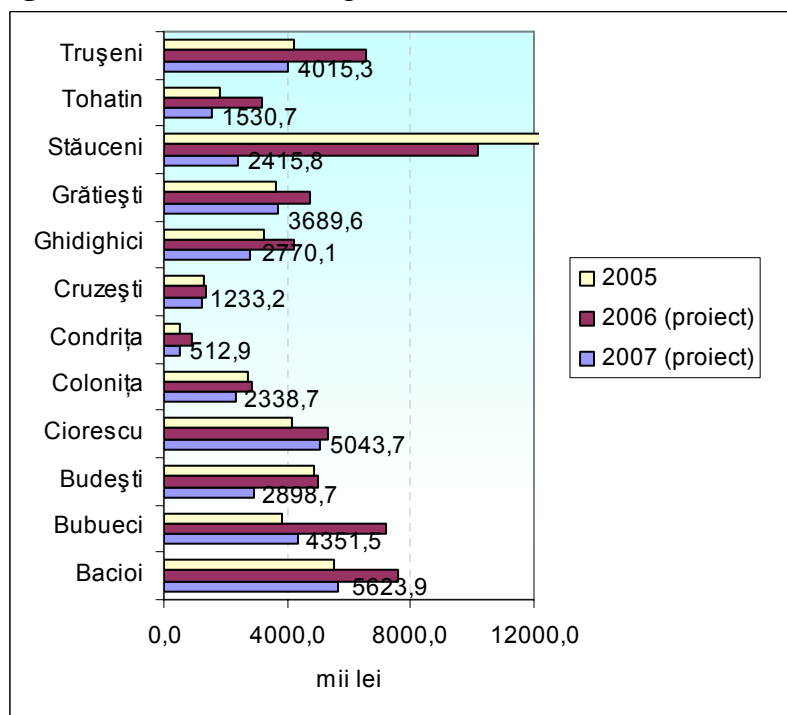
Figura 3-5 Structura veniturilor bugetelor ale comunelor în 2005

Sursa: calculele autorului după datele Direcției Generale Finanțe

În ultimii ani creșterea cheltuielilor bugetare a comunelor a fost mai intensă față de veniturile bugetare ce a determinat formarea unor disfuncții bugetare la nivel local.

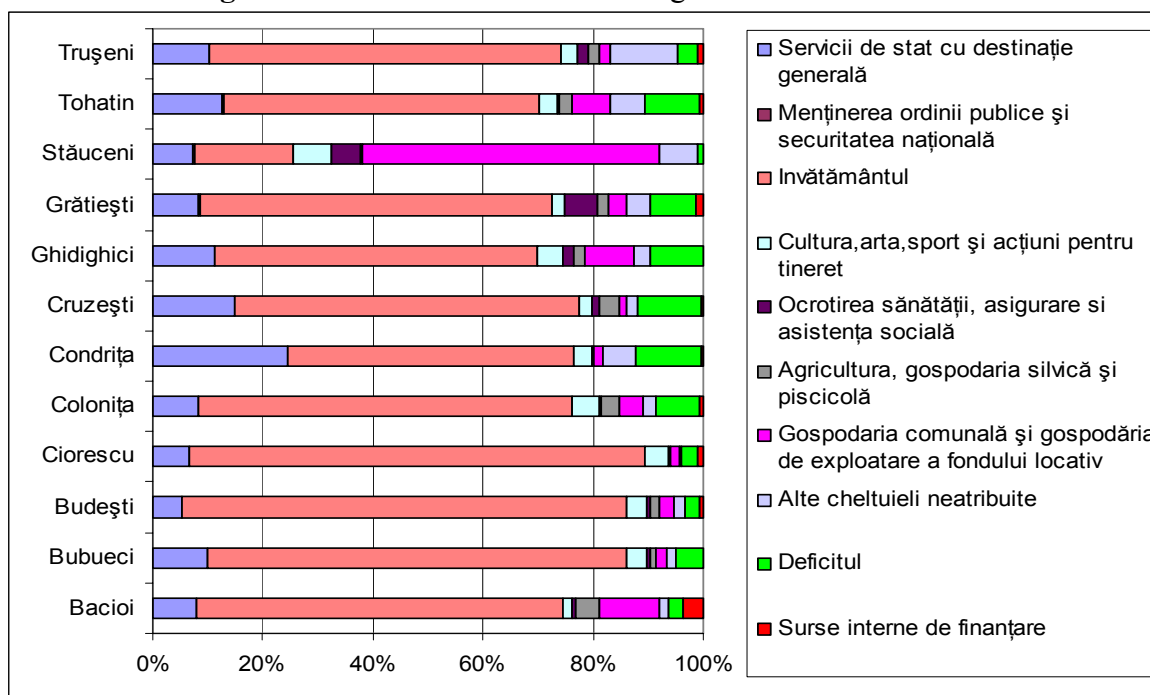
Figura 3-6 Cheltuielile bugetelor comunelor în anii 2005-2007

Sursa: calculele autorului după datele Direcției Generale Finanțe

Analiza structurii cheltuielilor bugetelor comunelor pe capitole denotă faptul că după volum ponderea cea mai mare o dețin cheltuielile destinate sferei învățământului și cheltuielile serviciilor cu destinație generală, care în total acumulează 65-90% din cheltuielile totale. În comparație cu orașe ponderea cheltuielilor destinate gospodăriei comunale este mai modestă. Sunt reduse fondurile bugetare destinate sectoarelor economice și sferei culturii. Ponderea cheltuielilor capitale este limitată și nu acoperă necesitățile investiționale ale comunelor. În 2005 bugetul cheltuielilor în toate comunele a fost deficitar, necesitățile curente bugetare fiind mai mari decât sumele alocate. În comune sursele financiare, atrase din credite bancare, au fost limitate.

Figura 3-7 Structura cheltuielilor bugetelor comunelor în 2005

Sursa: calculele autorului după datele Direcției Generale Finanțe

În final putem constata că veniturile proprii ale comunelor sunt insuficiente pentru completarea fondurilor bugetare, necesitând transferuri semnificative din bugetul municipiului. Valoarea investițiilor raportate la numărul locuitorilor și ponderea acestora în totalul cheltuielilor sunt ne semnificative. Posibilitățile primăriilor comunelor în creșterea veniturilor din proprietățile publice aflate în gestiunea lor (terenuri și clădiri) sunt limitate. Structura cheltuielilor bugetare este statică și pe viitor nu se așteaptă o modificare cardinală. Sunt limitate resursele bugetelor comunelor destinate proiectelor investiționale sau sprijinirii unor activități economice de interes prioritar local.

4 Analiza SWOT a bugetului municipiului

Analiza SWOT cuprinde într-o formă concisă elementele esențiale privind punctele tari, punctele slabe, oportunitățile și pericolele în sistemul bugetar al municipiului. Punctele tari și slabe se referă la situația curentă, iar oportunitățile și constrângerile se referă la viitorul sistemului financiar.

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Potențial economic relativ stabil ▪ Gestionarea de către Primărie a unor active materiale semnificative 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cadrul legislativ incert referitor la finanțele publice locale ▪ Lipsa managementului eficient al bugetelor

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Impozite colectate mai mari față de cele efectiv alocate ca venituri bugetare ▪ Aprobarea cotelor la taxele și impozitele locale ▪ Stabilirea anticipată a cotelor de defalcări din veniturile regularizatorii în bugetul municipiului ▪ Atractivitate investițională sporită 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Deficit semnificativ al bugetelor locale ▪ Ponderea semnificativă a transferurilor în bugete locale ▪ Lipsa previziunilor bugetare pe termen mediu și lung ▪ Alocații bugetare inferioare necesităților curente ▪ Cheltuieli capitale limitate ▪ Datorii creditoare semnificative ▪ Lipsa mecanismului de monitorizare a colectării impozitelor și taxelor locale ▪
Oportunități	Constrângeri
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Armonizarea cadrului legislativ al finanțelor publice locale și ajustarea clasificării bugetare cu practicele UE ▪ Reevaluarea proprietății imobiliare din municipiu la prețul pieței în scopul impozitării ▪ Reevaluarea terenurilor proprietate publică la prețul pieței ▪ Aplicarea unor standarde de performanță în domeniul bugetar ▪ Asigurarea unei transparențe bugetare ▪ Elaborarea și implementarea sistemului informațional integrat referitor la finanțe municipale ▪ Emiterea de obligațiuni municipale ▪ Atragerea de fonduri investiționale în cadrul Planului de Acțiuni RM-UE, programelor Politicii Europene de Vecinătate (PEV) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Grad redus al descentralizării bugetare la nivel local ▪ Informatizarea și automatizarea procesului bugetar necesită fonduri semnificative și necesită timp ▪ Structura statică a cheltuielilor bugetare pe termen mediu ▪ Echilibru economic și financiar fragil la nivel local ▪ Intransparența procesului decizional referitor la investițiile municipale ▪ Aptitudine redusă de elaborare și implementare a proiectelor investiționale conform cerințelor donatorilor externi

Tabelul 1 Structura veniturilor bugetelor comunelor în 2005

	Veniturile totale	Veniturile curente	Veniturile din operațiunile cu capital	Transferurile
Băcioi	100,0	28,5	8,9	62,6
Bubueci	100,0	21,8	0,7	77,5
Budești	100,0	29,0	21,4	49,6
Ciorescu	100,0	29,9	0,3	69,8
Colonița	100,0	16,2	8,5	75,2
Condrița	100,0	10,1	0,2	89,7
Cruzești	100,0	16,6	3,3	80,1
Ghidighici	100,0	37,0	3,7	59,3
Grătiești	100,0	26,4	5,3	68,3
Stăuceni	100,0	23,5	69,6	6,9
Tohatin	100,0	29,3	12,9	57,8
Trușeni	100,0	30,6	3,3	66,1

Tabelul 2 Structura veniturilor curente ale bugetelor comunelor în 2005

	Veniturile curente	Veniturile fiscale	Încasările nefiscale	Mijloacele speciale
Băcioi	100,0	77,5	9,5	13,0
Bubueci	100,0	47,9	28,1	24,0
Budești	100,0	78,6	6,4	15,0
Ciorescu	100,0	64,0	16,1	19,9
Colonița	100,0	68,4	9,1	22,5
Condrița	100,0	44,8	42,2	13,0
Cruzești	100,0	69,8	16,3	13,9
Ghidighici	100,0	79,2	13,8	7,0
Grătiești	100,0	73,7	14,9	11,4
Stăuceni	100,0	69,3	7,0	23,7
Tohatin	100,0	46,0	28,2	25,7
Trușeni	100,0	82,0	10,4	7,6

Orașul Codru

Figura 1 Structura veniturilor bugetului orașului Codru

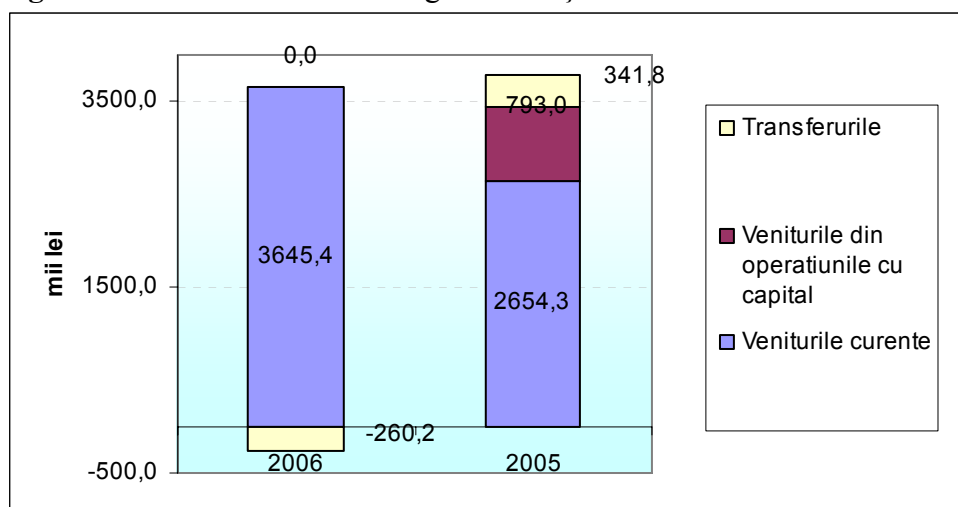
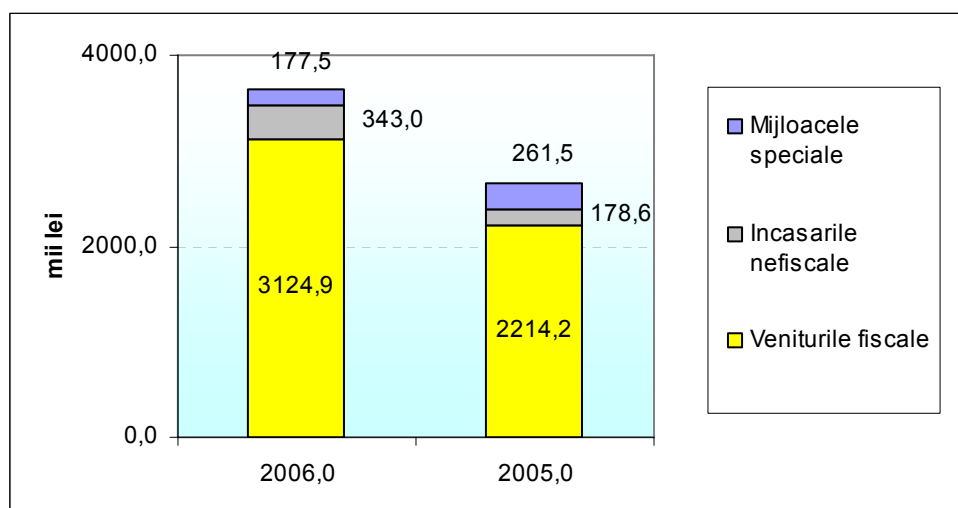

Figura 2 Structura veniturilor curente ale bugetului orașului Codru

Orașul Cricova

Figura 3 Structura veniturilor bugetului orașului Cricova

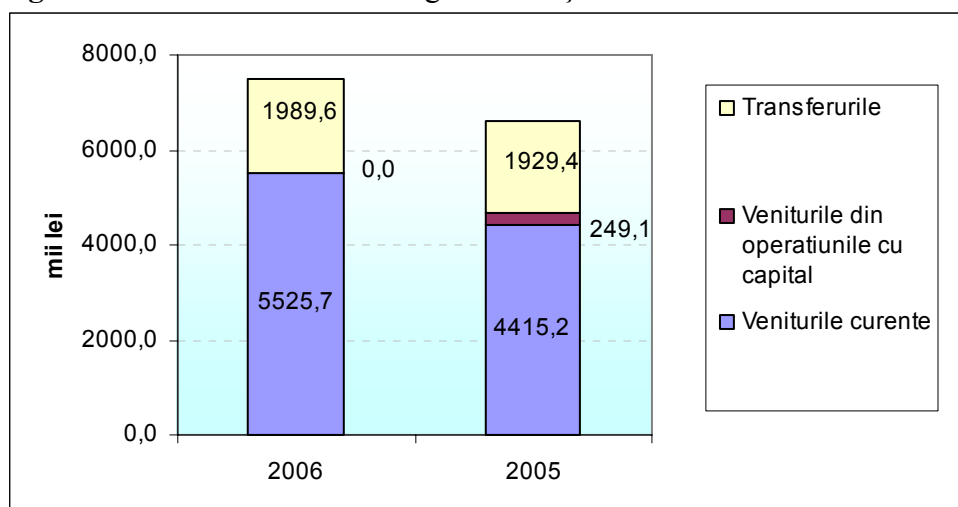
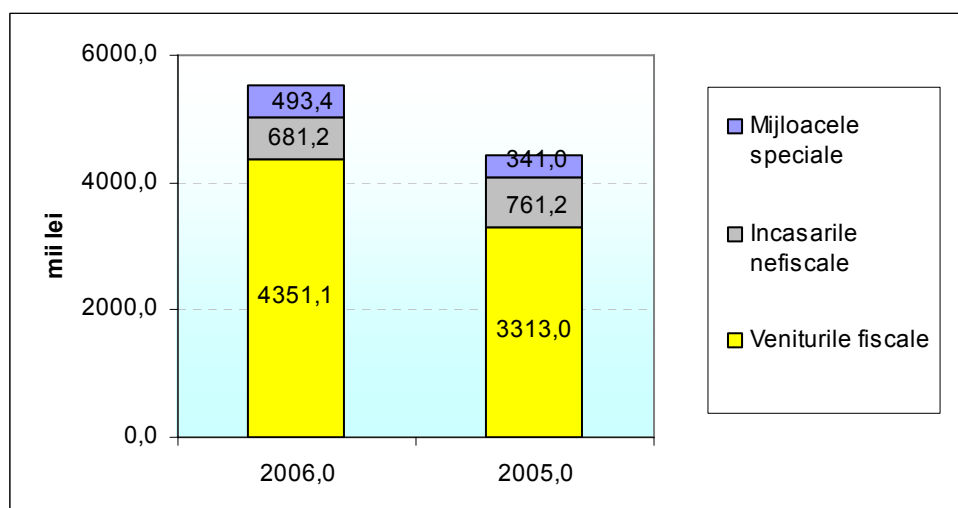

Figura 4 Structura veniturilor curente ale bugetului orașului Cricova

Orașul Durlești

Figura 5 Structura veniturilor bugetului orașului Durlești

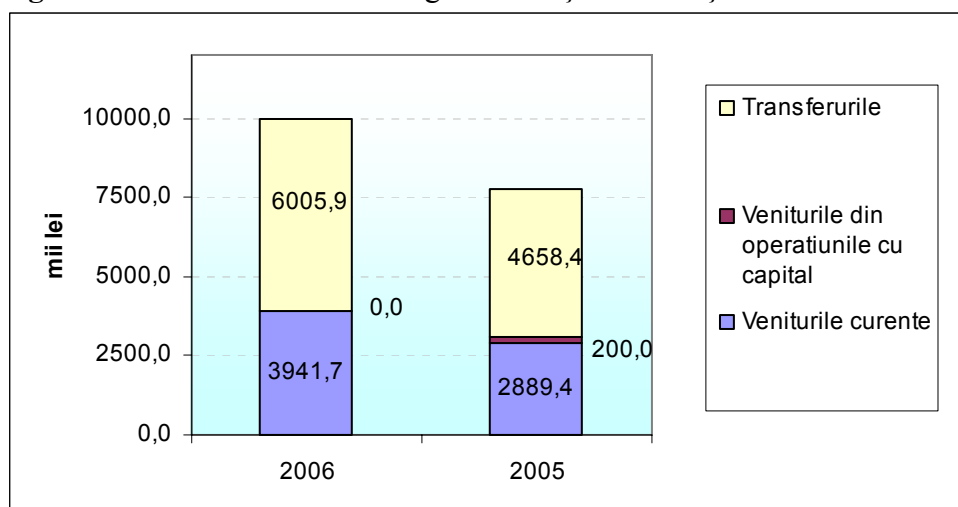
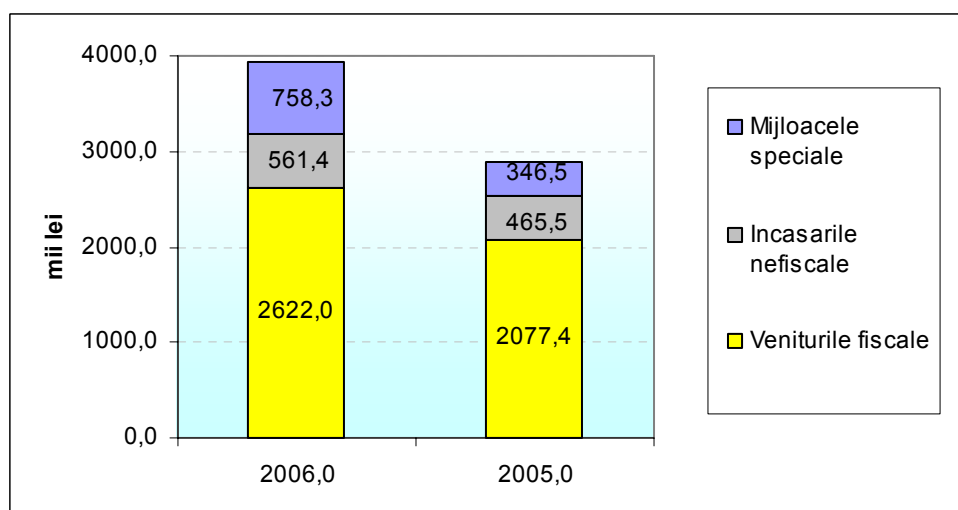

Figura 6 Structura veniturilor curente ale bugetului orașului Durlești

Orașul Sângeră

Figura 7 Structura veniturilor bugetului orașului Sângeră

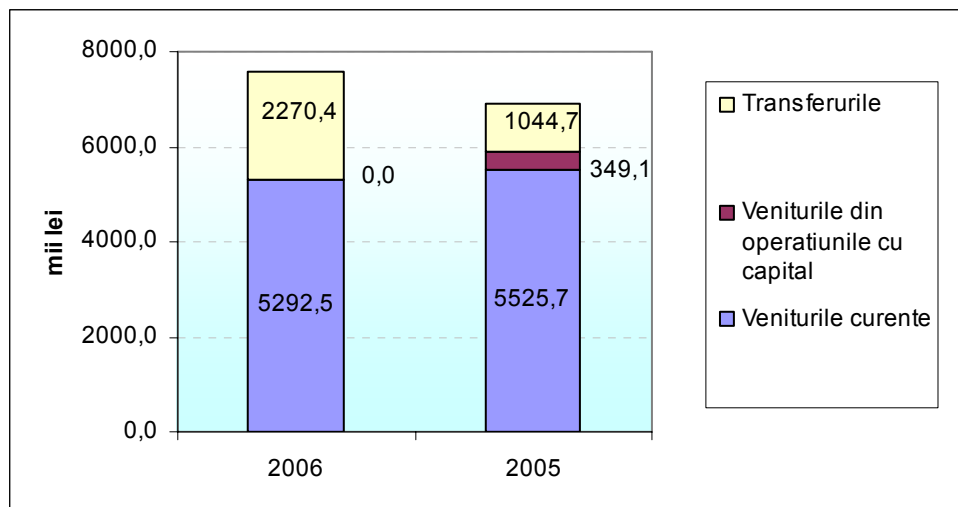
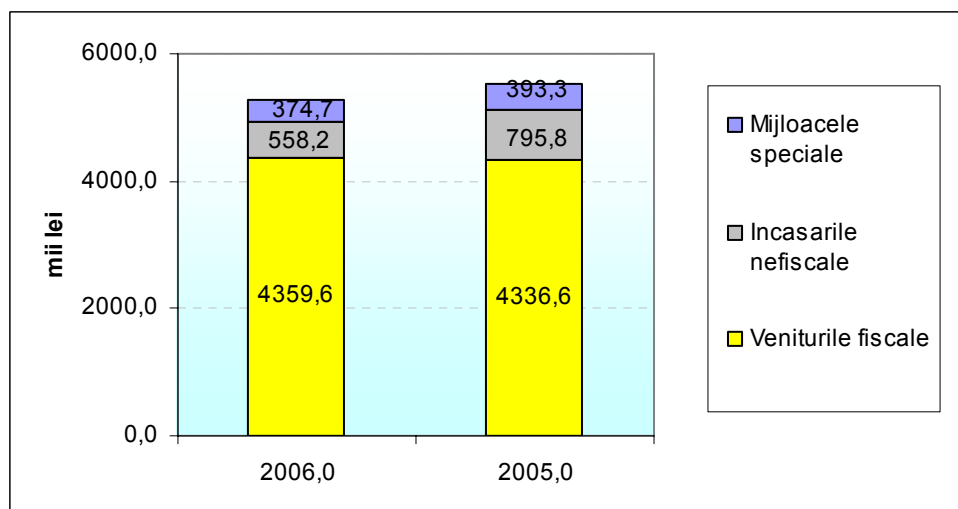

Figura 8 Structura veniturilor curente ale bugetului orașului Sângeră

Orașul Vadul lui Vodă

Figura 9 Structura veniturilor bugetului orașului Vadul lui Vodă

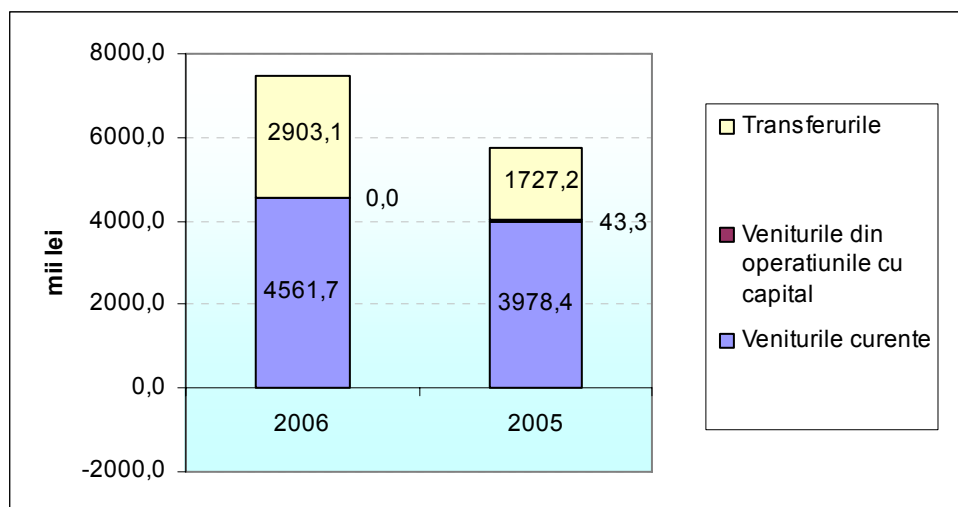
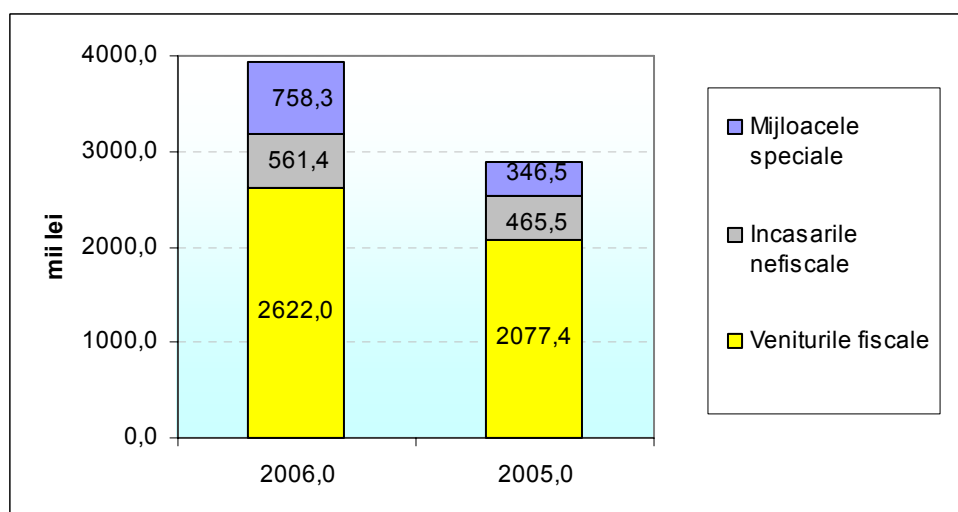

Figura 10 Structura veniturilor curente ale bugetului orașului Vadul lui Vodă

Orașul Vatra

Figura 11 Structura veniturilor bugetului orașului Vatra

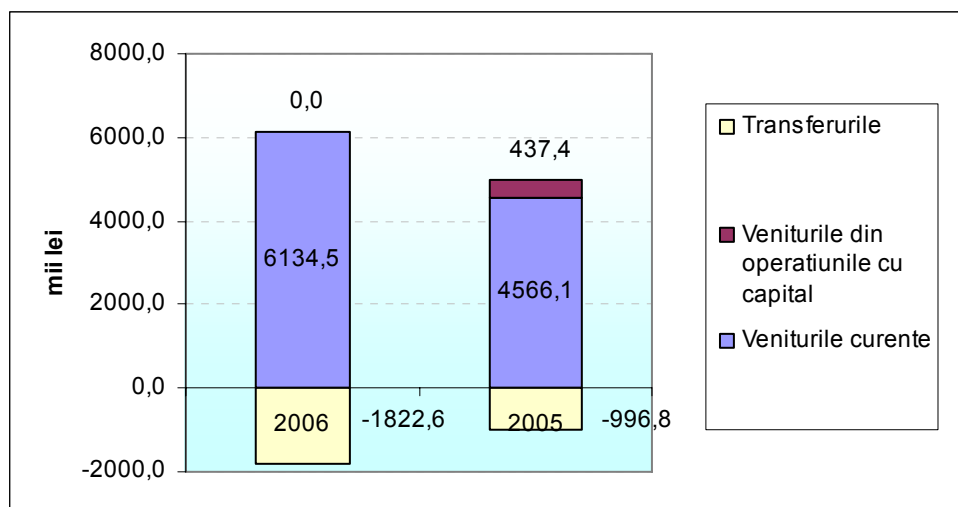
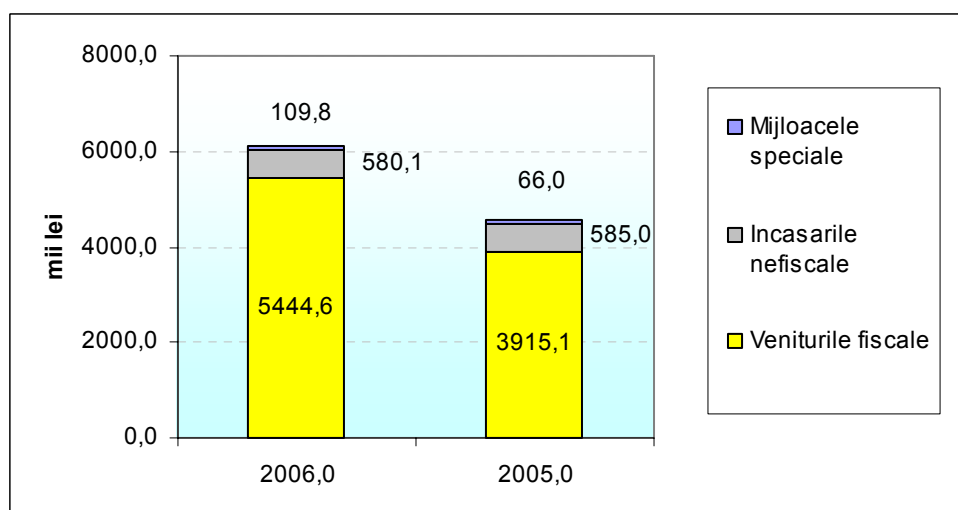

Figura 12 Structura veniturilor curente ale bugetului orașului Vatra

Comuna Băcioi

Figura 13 Structura veniturilor bugetului comunei Băcioi

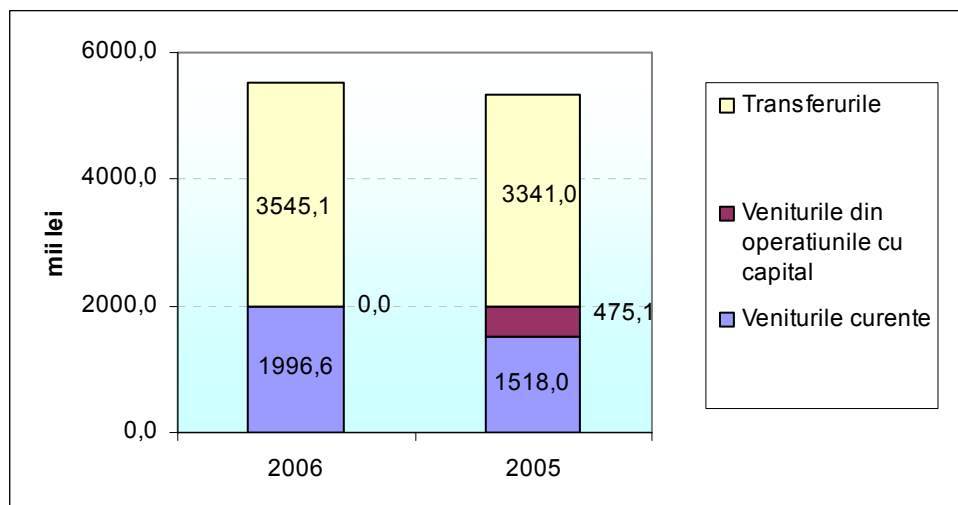
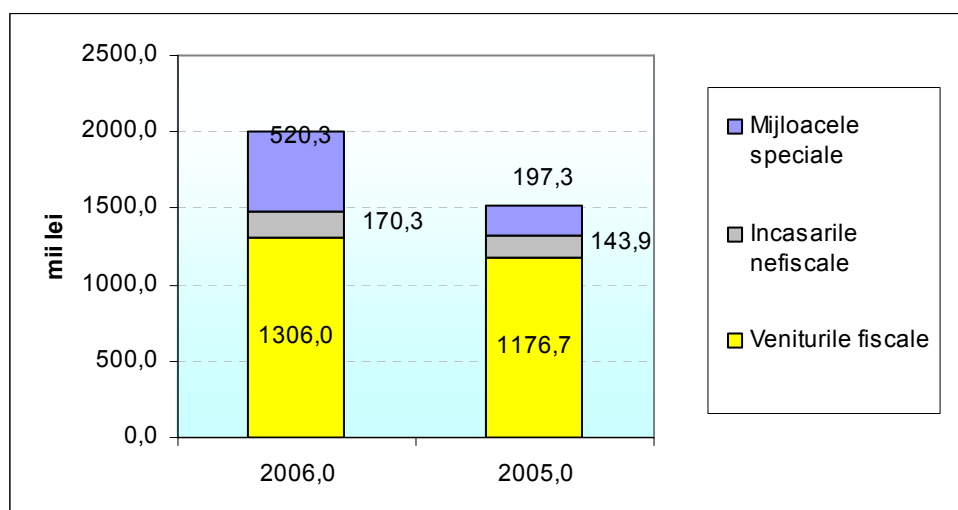

Figura 14 Structura veniturilor curente ale bugetului comunei Băcioi

Comuna Bubueci

Figura 15 Structura veniturilor bugetului comunei Bubueci

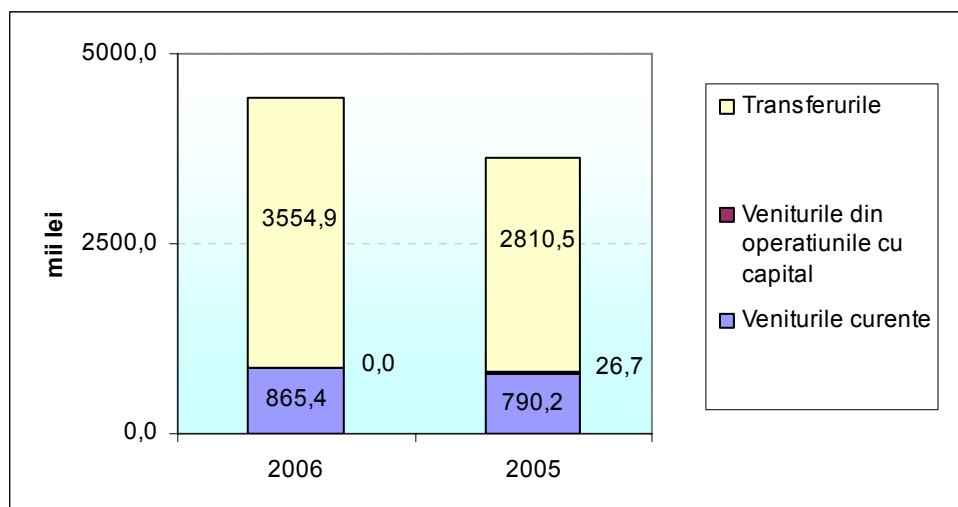
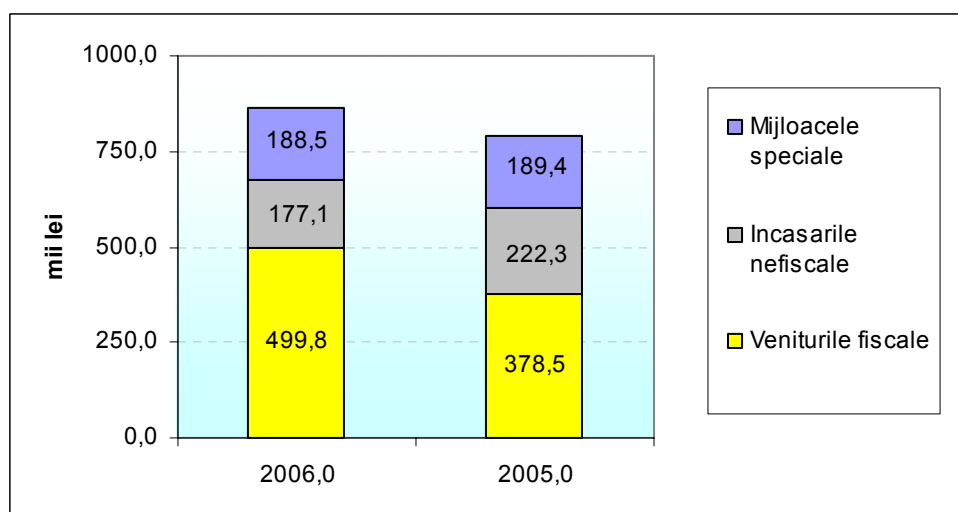

Figura 16 Structura veniturilor curente ale bugetului comunei Bubueci

Comuna Budești

Figura 17 Structura veniturilor bugetului comunei Budești

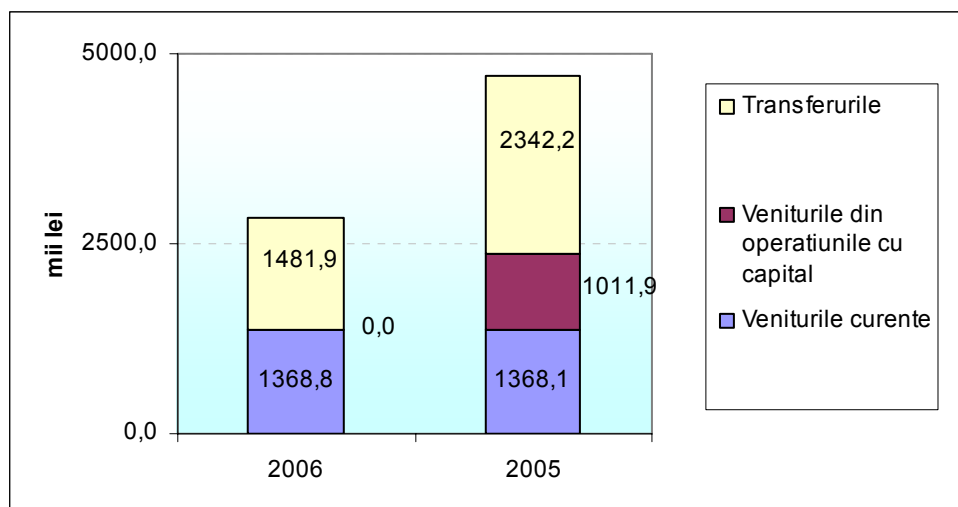
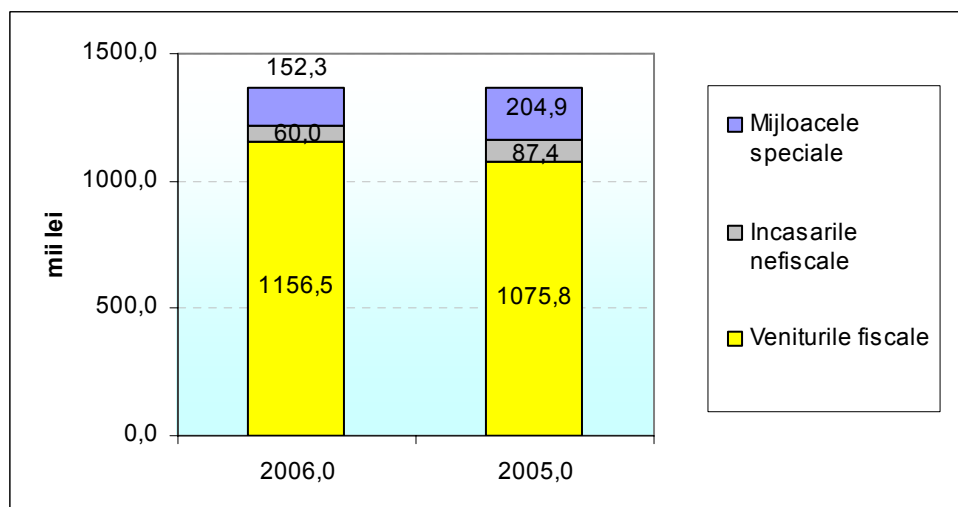

Figura 18 Structura veniturilor curente ale bugetului comunei Budești

Comuna Ciorescu

Figura 19 Structura veniturilor bugetului comunei Budești

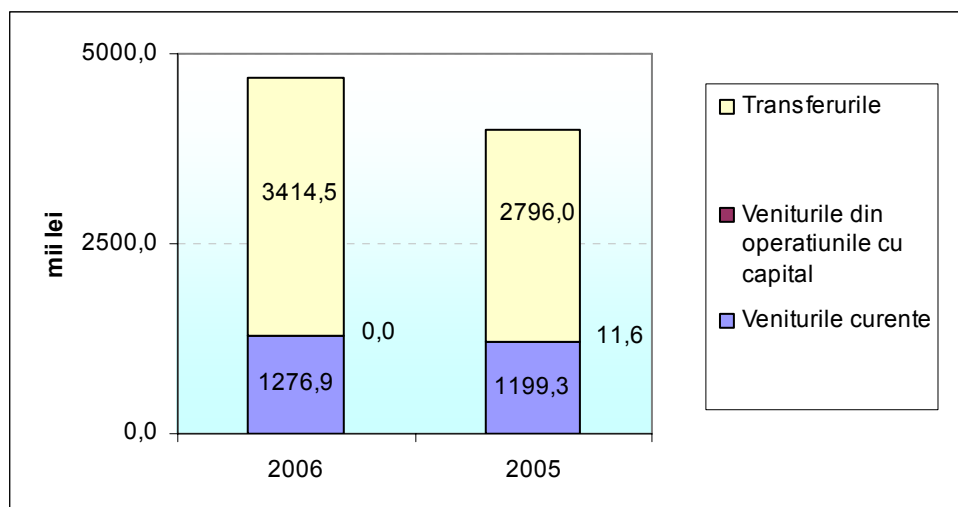
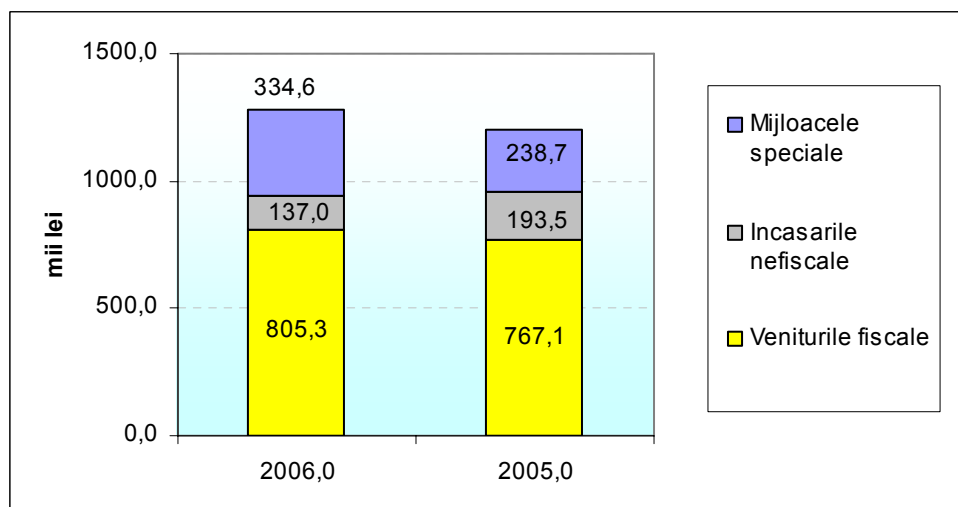

Figura 20 Structura veniturilor curente ale bugetului comunei Budești

Satul Colonița

Figura 21 Structura veniturilor bugetului satului Colonița

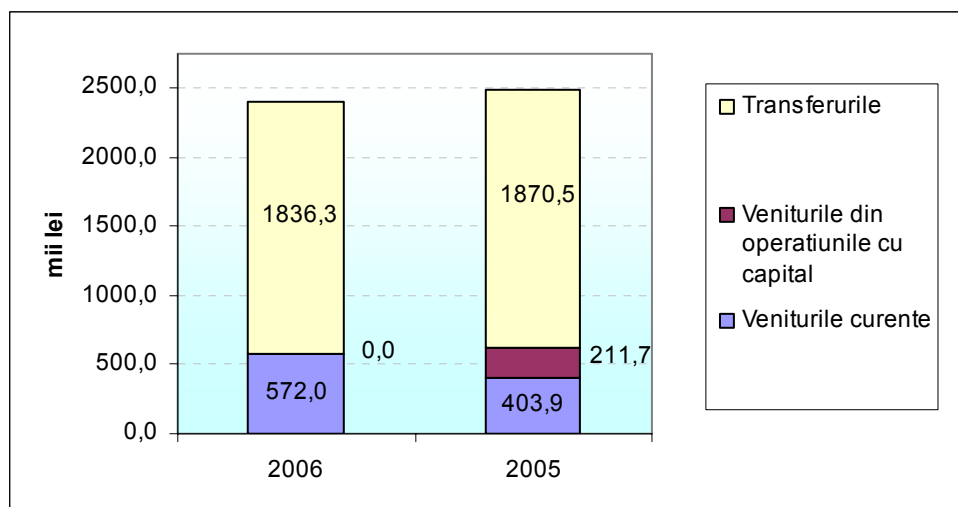
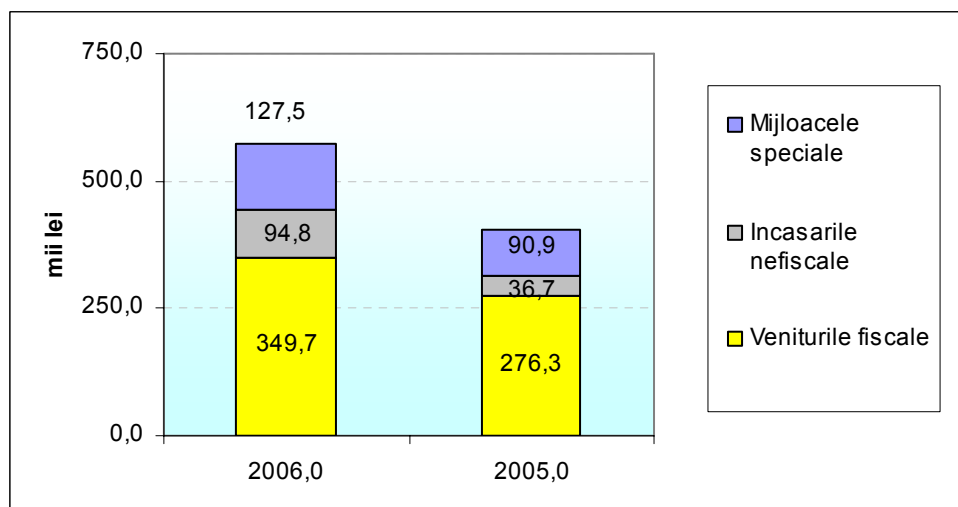

Figura 22 Structura veniturilor curente ale bugetului satului Colonița

Satul Condrîța

Figura 23 Structura veniturilor bugetului staului Condrîța

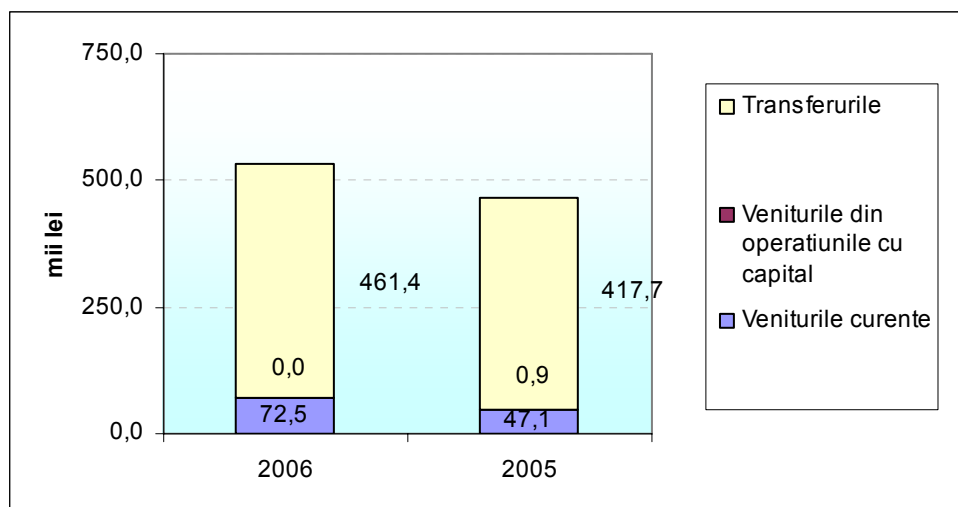
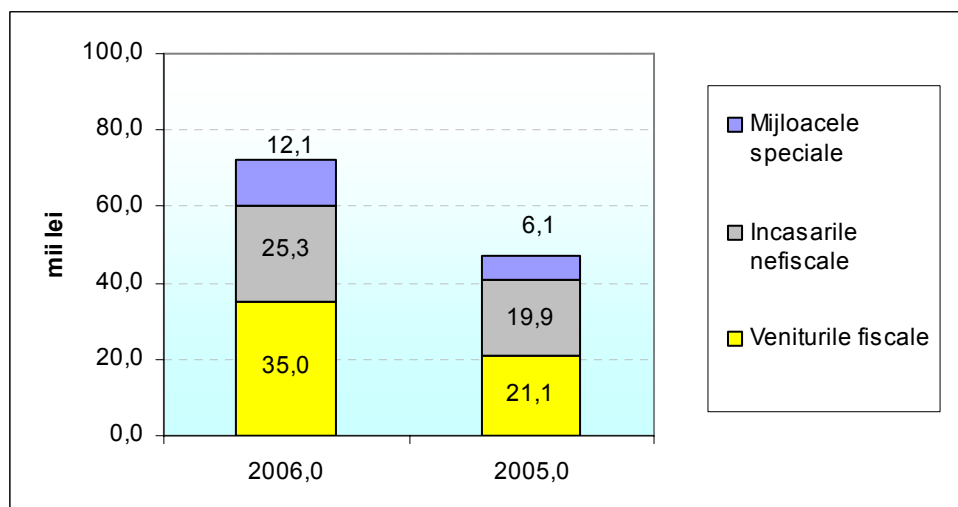

Figura 24 Structura veniturilor curente ale bugetului satului Condrîța

Comuna Cruzești

Figura 25 Structura veniturilor bugetului comunei Cruzești

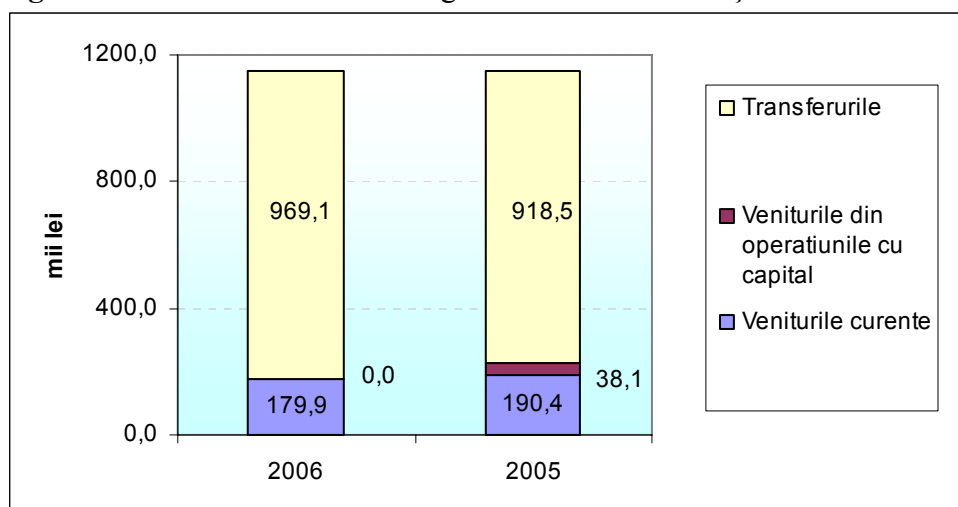
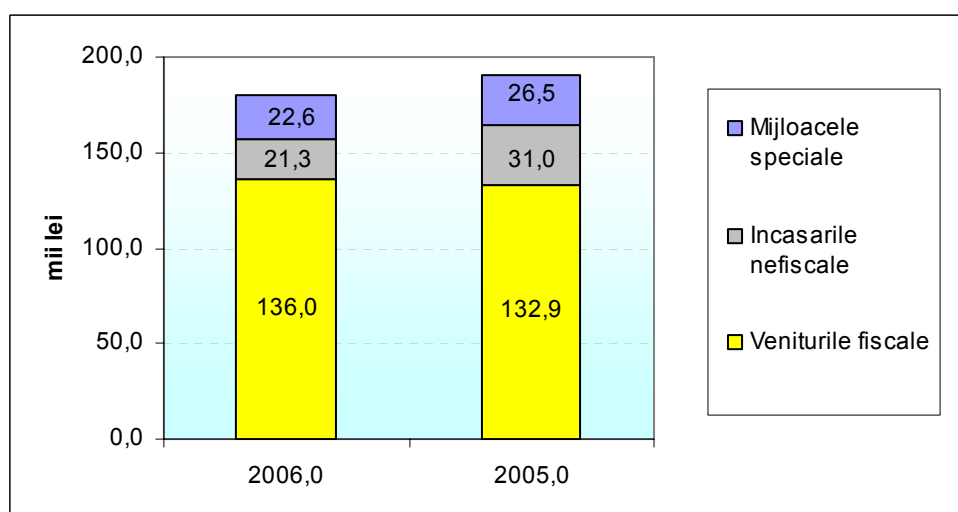

Figura 26 Structura veniturilor curente ale bugetului comunei Cruzești

Satul Ghidighici

Figura 27 Structura veniturilor bugetului satului Ghidighici

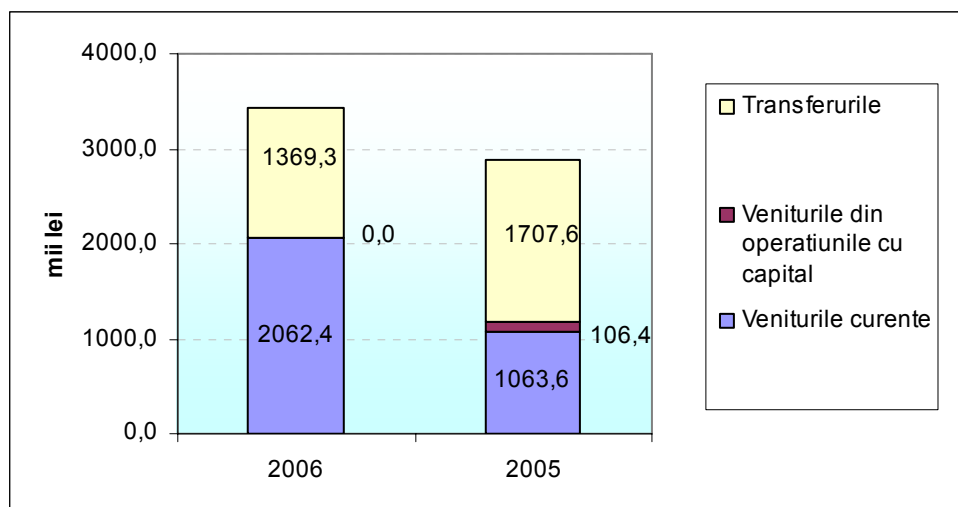
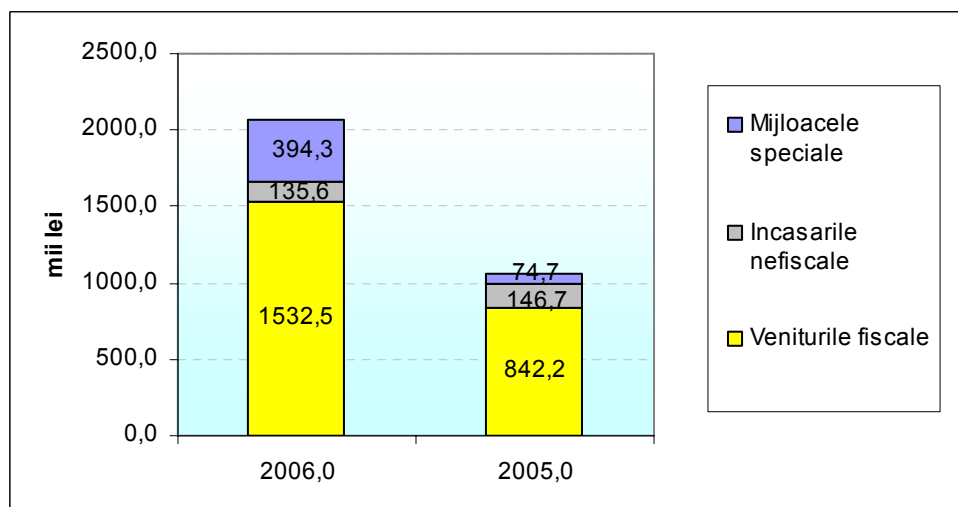

Figura 28 Structura veniturilor curente ale bugetului satului Ghidighici

Comuna Grătiești

Figura 29 Structura veniturilor bugetului comunei Grătiești

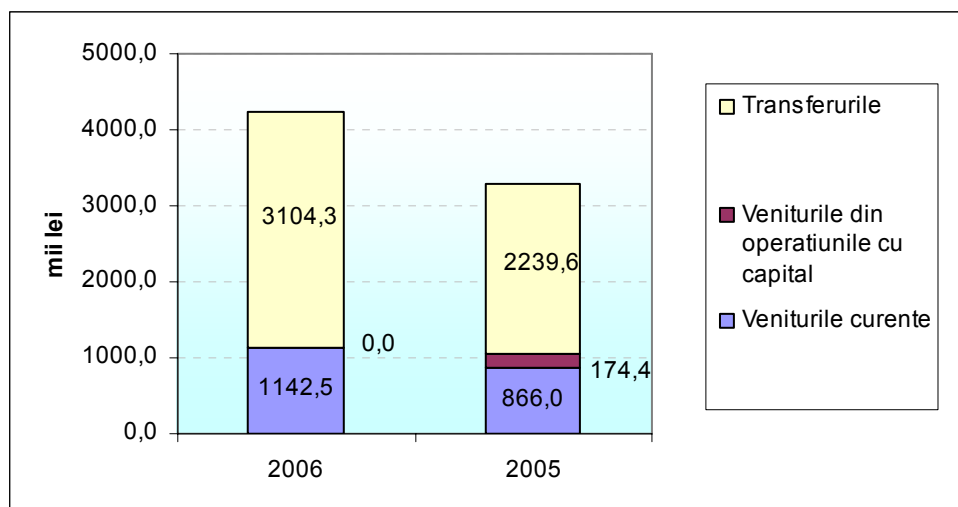
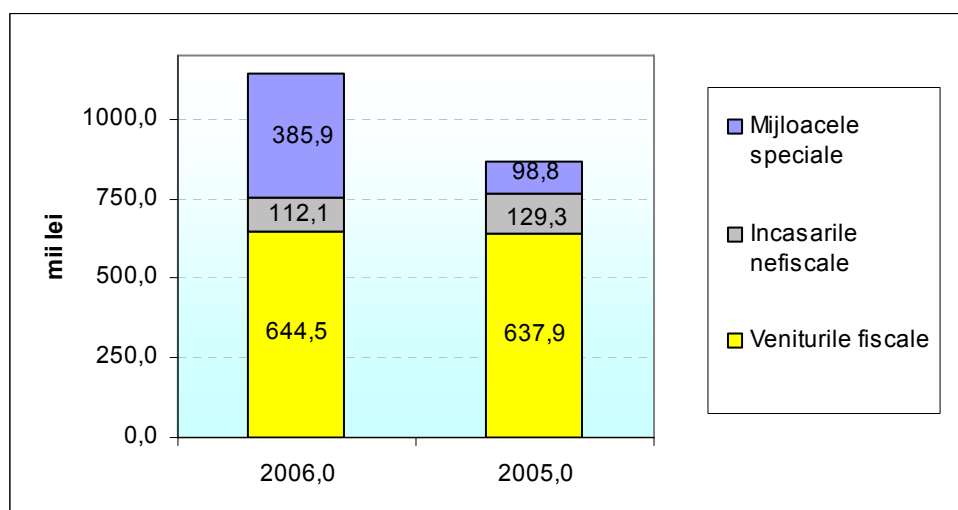

Figura 30 Structura veniturilor curente ale bugetului comunei Grătiești

Comuna Stăuceni

Figura 31 Structura veniturilor bugetului comunei Stăuceni

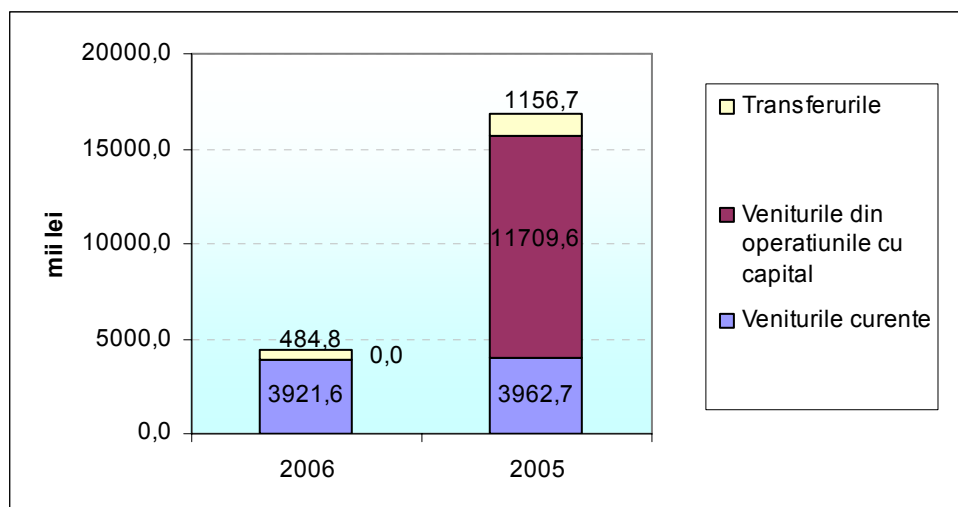
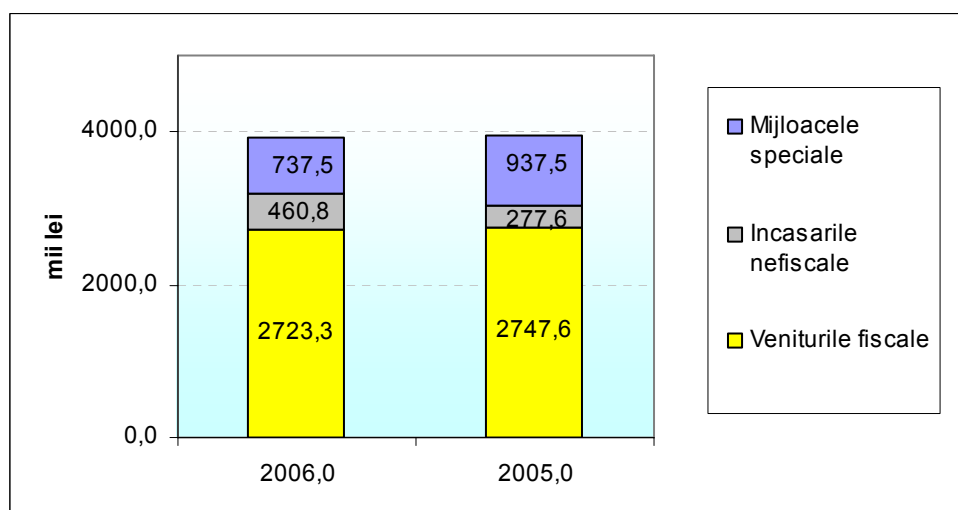

Figura 32 Structura veniturilor curente ale bugetului comunei Stăuceni

Comuna Tohatin

Figura 33 Structura veniturilor bugetului comunei Tohatin

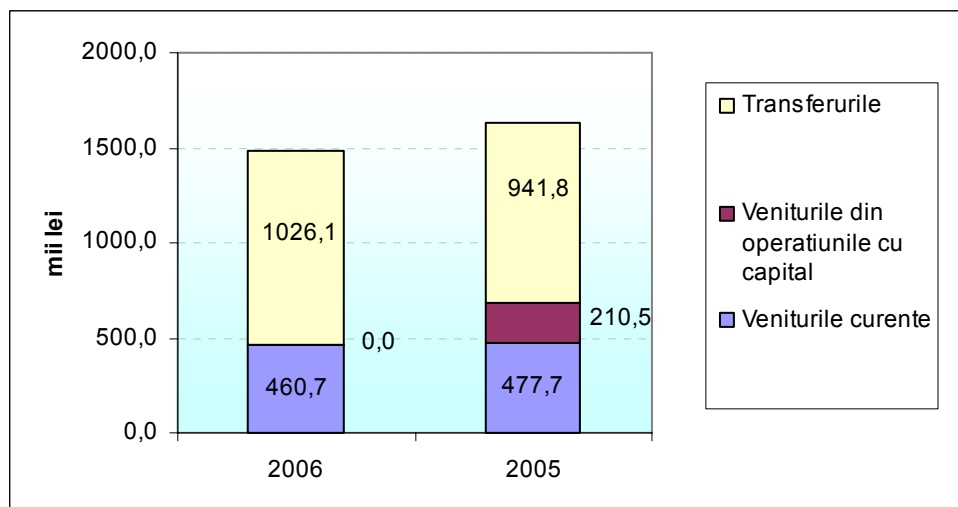
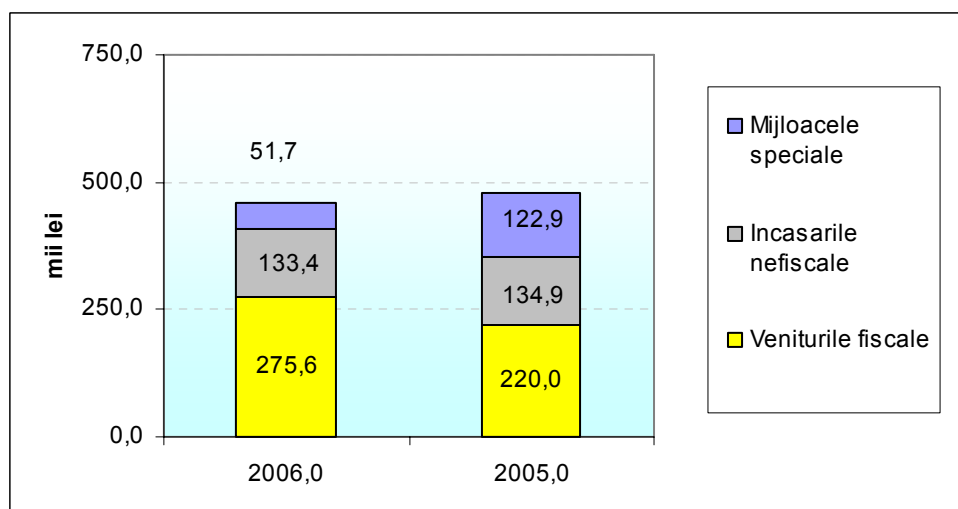

Figura 34 Structura veniturilor curente ale bugetului comunei Tohatin

Comuna Trușeni

Figura 35 Structura veniturilor bugetului comunei Trușeni

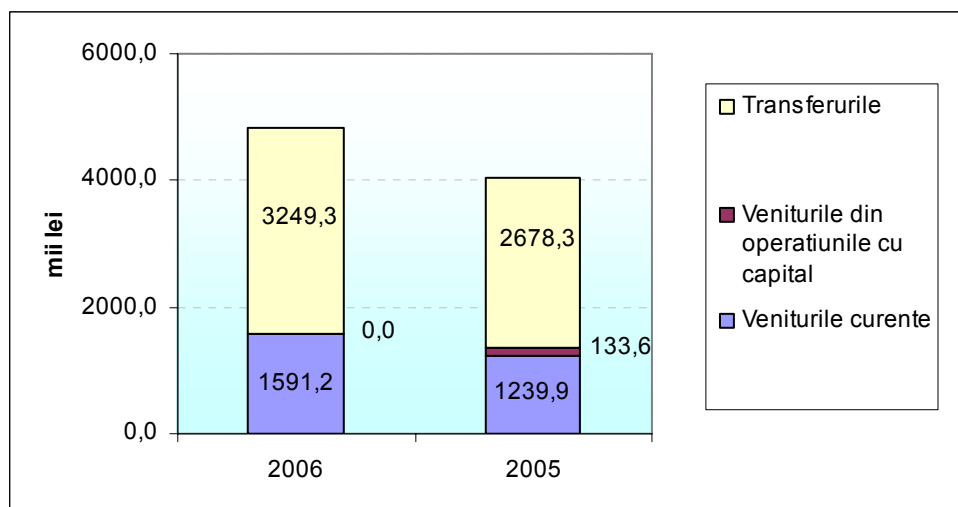

Figura 36 Structura veniturilor curente ale bugetului comunei Trușeni

